

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEC**Političen list za slovenski narod.**

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis je se ne vračajo; neprankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništa telefon 50, upravnih 328.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sarsjevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Ptujčani!

V nedeljo se bo pri občinskih volitvah odločilo, ali naj gospodarijo v občini združeni Slovenci ali pa Nemci in nemškutarji ter socialni demokratje. — Kdor hoče s Slovenci v miru živeti, bo volil GOSPODARSKO SOCIALNI BLOK! Boj zadnjim ostankom Ornigovega štajercianstva! Boj lažsocializmu, ki ga pridiga kapitalist Ložinšek! Boj sistemu, ki jo obremenil občino za 25 milijonov avstrijskega vojnega posojila! — Zato vsi na volišču! — Naloga vsakega zavednega volilca je, da pridobi vsaj enega omabiljivega! — Vrzite vsi kroglice

V PRVO SKRINJICO,

ki je skrinjica Gospodar-socialnega bloka. Prva skrinjica mora častno zmagati!

Gospodarsko socialni blok.

Sporazum.

Koliko se je že govorilo in pisalo o sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci. Časopisje samostojnih demokratov se je brilo celo norce iz prvih poizkusov, treti pota in ustvariti predpogoje za sporazum prav po Pribičevičevem receptu, da v edinstveni državi in v edinstvenem narodu ni treba nobenega sporazuma. Prvi poizkus za sporazum je bil narejen v Zagrebu s takojimenovanim Markovim protokolom. Mi smo izrecno poudarili, da je bil dotedni akt samo preizkušnja radikalov, če je z njimi sploh mogoče ustvariti sporazum. Zato so se v Markov protokol sprejele samo obveznosti, s katerimi naj bi radikali dokazali samo svojo dobro voljo, še-le po tem predsporazumu bi bilo mogoče začeti delo za konečno akcijo za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Pašić pa teh obveznosti ni držal in se je izgovarjal, da na zagrebški predsporazum ni pristal, četračno sta ga radikalna odpolana podpisala. Pašić si je mislil, da bo pogodbene prevaral, pa se je, kolikor se je ta njegova namera tičala SLS, sam prevaral. Zadržal je pač še HRSS, da se še niso tedaj udeležili parlamentarnega sodelovanja, poslanci Jugoslovanskega kluba so pa takoj stopili v najostrejšo opozicijo in posledica tega je bil opozicionalni blok v narodni skupščini, ki je zrušil s pomočjo HRSS P. P. režim in ustvaril za vlado sporazuma in poštenosti veliko večino v parlamentu.

Prvič je tedaj Pašićeva radikalna stranka dokazala, da nobenemu njenemu zatrjevanju, da je za sporazum, ni verjeti. Sporazumska akcija se je pa klubitemu začela izvajati in to zelo resno in uspešno v koaliciji z Davidovičevim demokratsko stranko, ki je dokazala za ta velevarni problem popolno razumevanje. Kaj si je P. P. opozicija prizadevala, da bi to akcijo osmešila, pa se ji ni posrečilo. Tako med Srbi, kakor med Hrvati in Slovenci je odjeknilo veselje in zadovoljstvo nad to akcijo. Ko je v tem svojem poizkusu P. P. opozicija doživel polom, se je zaganjala v upravo Davidovičeve vlade, ker ta naravno ni mogla na podlagi singiranega proračuna bivše vlade in izpraznjenimi državnimi blagajnami in ogromnimi dolgovi, ki jih je podedovala od prejšnje vlade, delati čudežev in je morala pripravljati še-le svoj proračun, s katerim bi mogla materielle strani svojega programa udejstviti. Tudi to nič ni izdal. Začele so se intrige s pomočjo vojaških poročil in še to je izdal, da je morala Davidovičeva vlada odstopiti. Pašić je začel iznova poudarjati, da je za sporazum, za koncentracijsko vlado, pa Pašićevim zatrjevanjem verjame danes samo še zagrebški »Obzor«, od politikov pa že davno nihče besede več. Vsakemu političnemu abecedarju je jasno, da se je hotel Pašić z intrigami in z intrigantsko taktiko v vprašanju koncentracijske vlade dokopati le do volinvega mandata, kar pa mu je — to se danes že lahko mirno trdi — vsled previdnosti krone in čuječnosti večjih političnih mojstrov kakor je Pašić izpodjet.

Ali pa je mogoča koncentracija z onimi radikalimi, ki niso ožji Pašićevi pristaši in ki ne spadajo v notorično vrsto korup-

cionistov? Radikalni klub je imel že enkrat priložnost o tem vprašanju reševati, pa je odločil drugače. Ljuba Jovanović, ki je vodil to akcijo, ni uspel, ker je pokazal premalo odločnosti in energije. Klub se je odločil za Pašića in mora zato nositi posledice, ker s Pašićem je sporazum nemogoč. Pa bi bil tudi škodljiv, ker se borba proti korupciji, ki je razjedala državo, ni začela zato, da bi se poštene in neomadeževane stranke vezale s korupcionisti, namesto da bi boj proti korupciji dobojevale. Koncentracija s Pašićevci in vsemi tistimi radikalimi, ki se od Pašićevcev ne morejo ločiti in hočejo z njim enotno, Pašićovo politiko nadaljevati, je nemogoča, ker bi samo one-mogočila konečni sporazum. Kdor prihaja še danes z zahtivo, da je za sporazum le, ako Hrvatje in Slovenci sprejmejo Pašićovo centralistično državno formulo, da se ji kratkomalo podvržejo, ta dokazuje sam, da je proti sporazumu, najsil Še toliko zavija oči in kriči, da je tudi za sporazum. Morelli

kdo misli, da so proticentralistične stranke vodile zato tako dolgo proticentralistični boj, da bodo konečno Pašić ali Pribičević še prostovoljno poljubovale njun bič zato, ker sta se izrekla za sporazum, da bi pod to izposojeno firmo nadaljevala stare centralistične orgije?

Sporazum je mogoče doseči le na podlagi, ki jo je ustvarila koalicija sedanjih vladnih strank, in kdor te podlage ne sprejme, bo sporazumu samo škodoval. Mi si sporazuma iskreno želimo v dobro vseh treh narodov in celokupne države, zato lokata tudi nikdar nismo prepričevali in vzemali demagoškega stališča, pač pa smo po potrebi z vso ostrostjo in doslednostjo bičali nasprotnike sporazuma. Zato pa tudi odločno odklanjam koncentracijo z vsakomur, ki ni resnično za sporazum, želeti pa bi, da razširijo vrste strank sporazuma vsi tisti, ki so čistih rok in resno misljili na sporazum.

javil za koncentracijsko vlado na podlagi one politike, ki jo je začel izvajati blok sporazuma in ki je očrtana v sami utemeljiti viadne ostavke.

Marko Trifković in dr. Srškić sta naglasila kot slabo stran današnje vlade to, da so se razmere v državi za časa njenega vladanja mnogo poslabšale in da je stvarno v državi slabše stanje.

Na to je dr. Korošec odgovoril, da je stanje, nad katerim se pritožuje Marko Trifković, samo posledica onega režima, ki ga je uvedla v državo najprej homogena radikalna vlada, nato pa koalicija P.-P. Zato je ravno potreben, da se politika spremeni, ker zlo, ki obstaja v državi, najbolje dokazuje, po kakem potu nas je vodil bivši režim, in ga je treba vzeti kot element, ki govorji v prid politiki, ki jo je začela izvajati vlada bloka. V diskusiji se je govorilo o samem Radiču. Radikali so ugovarjali taktiki, katere so poslužuje Radič, in politiki, katero hoče voditi na zunaj.

O tem vprašanju se je manj govorilo. Več je bilo razpravljanja o dveh drugih momentih in to najprej o stranki, ki bi imela stopiti na čelo državne uprave in nato o odnoshajih HRSS proti vladi. V prvem vprašanju so radikali naglašali, da zahtevajo predsedništvo vlade za sebe. Ko so to izjavili, so takoj odgovorili zastopniki vladnih strank, da je treba najprej razčistiti vprašanje sporazuma. Radikali so se izjavili, da so bili vedno za sporazum. Toda na to se jim je odgovorilo, da so delali za sporazum na temelju nasilja, ne pa na temelju prijateljskih principov, katere zastopa današnja vlada.

Tako se je prešlo na vprašanje razmerja HRSS do eventualne koncentracijske vlade. Zastopniki vladnih strank so konkretno zahtevali, da se mora HRSS smatrati kot raynopravna stranka in se mora kot taka tretirati. Ker je HRSS ravnopravna stranka in ker smatra HRSS za dolžnost, da podpira vlado, ne more biti govora o tem, da bi bila HRSS izločena iz vlade ali da bi se ji onemogočilo, udeležiti se vlade in nositi odgovornost skupno z drugimi strankami. To vprašanje je postal zelo akutno.

Radikali so nato izjavili, da oni tega vprašanja ne morejo rešiti in da ne morejo dati nobenega odgovora, dokler ne izvedo za mnenje svojega kluba. Kar se tiče predsednika vlade, je vladna večina naglašala, da bi ona podpirala kandidaturo onega predsednika, ki ji daje največ jamstva, da bo izvajal politiko sporazuma.

Ker se v vprašanju vstopa HRSS v vlado ni moglo dovesti razprave do konca in ne doseči sporazuma, dokler se radikali ne posvetujejo s svojimi tovariši, jo bila seja zaključena in se nadaljuje jutri popoldne ob petih. Na ta način se je reševanje položaja preložilo na jutri.

Zanimivo je naglasiti, da je bil zvečer na seji na dvoru dosežen pristanek zastopnikov vseh navzočih parlamentarnih skupin, da se podpiše ukaz, s katerim se zaključi to izredno zasedanje nar. skupščine in objavi otvoritev novega zasedanja. Seja skupščine se vrši jutri dopoldne ob pol desetih. Na tej seji bo prebran ukaz o zaključitvi zasedanja in o otvoritvi novega. Ukaz je bil zvečer podpisani tudi od vlade. To se je zgodilo zato, da za državo ne postane ex-lex stanje.

Radikali bodo imeli jutri ob pol 9. uri sejo kluba, na kateri bodo prerezetavali vsa vprašanja, ki so prišla v razpravo na nočajnjem sestanku na dvoru. V prvi vrsti se bo obravnavalo vprašanje predsednika vlade in vstopa HRSS v vlado.

STALIŠČE VLADNEGA BLOKA.

Belgrad, 17. okt. (Izv.) Kakor se izvira zanesljive strani, bo blok postavil svojega kandidata za predsednika vlade še tedaj, ko se bo razčistilo vprašanje vstopa HRSS v vlado. Kot siguren kandidat bloka se omenja Davidović. Radikali kandidirajo Jovanovića. Kar se tiče pogojev, katere mislijo staviti radikalni HRSSki za slučaj sodelovanja z njimi, stoji blok na stališču, da ne more sprejeti nobenih pogojev, nego da se mora blok tretirati kot celota in da se mora spoštovati razmerje, ki obstaja med ožjim blokom in HRSS. Vsi oni, ki hocajo stavljati svoje pogoje, se smatrajo v bloku kot sovražniki sporazuma, ker pogoji morejo biti samo en del sporazuma. Zato se v krogih bloka vern-

Sestanek klubovih načelnikov na dvoru.**RAZGOVOR POD KRALJEVIM PREDSEDSTVOM O MOŽNOSTI KONCENTRACIJSKE VLADE.**

Belgrad, 17. okt. (Izv.) Danes po eni uru so v ožjih političnih krogih zvedeli za kraljev sklep, da se popoldne sklicajo načelniki vseh parlamentarnih klubov k seji, ki naj bi razčistila vsa vprašanja in dala glavne linije državni politiki, katera bi se naj sprejela in po kateri bi se morala staviti odgovorna vlada.

Ideja krone, kakor se v teh krogih trdi, obstoja v tem, da pride med parlamentarnimi klubovi do solucije, da bi se prekinjena politika Davidovičevega kabine nadaljevala in da bi se razen tega stvoril aranžma med strankami vladnega bloka in radikalni.

PREDPOSVETI RADIKALOV BREZ PASIĆA.

S to idejo so se danes sešli ob 5. na dvoru zastopniki parlamentarnih klubov, ki so bili uradno obveščeni o seji še ob pol 4. popoldne. Čim se je zvedelo, da se dvor pripravlja na skupno zaslisanje vseh parlamentarnih skupin, je bila takoj sklicana seja glavnega odbora radikalnega kluba, katere se je udeležil tudi skupščinski predsednik Ljuba Jovanović. Pašić ni prišel, ker je spet — obojel. Kaki so vzroki njegove bolezni, ali stvarni ali politični, to se ni vpraševalo. Glavni odbor je del brez Pašića.

Treba je omeniti, da je Pašić snoči po seji padel v težko nezavest in da se danes ni mogel pojavit med svojimi tovariši. Ravnotako je treba omeniti, da se tukaj zelo mnogo govorji o razcepnu mišljenju, ki je nastalo med Pašićem in Jovanovičem. Ljuba Jovanović je v glavnem odboru poročal o položaju, ki se, kakor pravi on, še razvija. Rekel je, da še ni nihče dolochen za mandatarja in da še krona o tem niti vprašanja ni stavila. Sedaj se dela na koncentraciji in treba je vedeti, pod kakimi pogoji bo osnovana. Potreben je, da se zasiši odbor kluba, ki je izraz razpoloženja v klubu. Dr. Laza Marković je naglasil, da mora biti radikalom stavljeno vprašanje, ali gredo v vlogo Ljube Davidoviča. Zato je potreben, da se radikalni o tej možnosti že v naprej opredelijo. Grgin, radikal iz Vojvodine, je dejal, da je nujno, da se najprej sporazumejo voditelji radikalne stranke in pridejo s konkretnimi predlogi pred klubov odbor ali pred sam klub, tako da bo klub vedel, kaj naj sprejme ali odbije. Radikalni poslanci so poučeni o stvari samo iz osebnih pogovorov in iz čitanja časopisov. Voditelji stranke pa vedo zelo dobro, kakšen je položaj in morejo laže presoditi, kako naj stranka v gotovih trenutkih postopa. Kosta Majkić, radikal iz Bosne, je govoril v svojem imenu in naglasil, da kar se njega tiče, ne more podpirati vladu, v kateri se nahaja JMO. Govorili so še drugi. Ostali bosenski radikalni so molčali. Diskusija se je razvijala dalje, do sklepa pa ni prišlo nobenega.

VEČINA RADIKALOV ZA KONCENTRACIJSKO VLADO S PREDSEDNIKOM LJ. JOVANOVIČEM.

Iz pogovorov z radikalni, ki so bili na tej seji, se da sklepati, da so radikalni vri-

stali na koncentracijo, toda pod vodstvom enega svojih ljudi, ne pa pod vodstvom Davidoviča. Pri radikalih je tako razpoloženje, da po njihovem mnenju Ljuba Davidović ne more sestaviti vlade. Večina se je izjavila za Jovanovića. Edino najožje okoliča Nikole Pašića, katere kariera je odvisna od Pašića, je bila proti in je to javno pokazala. Tako so se izjavili Krsta Miletić, dr. Kojić, Velja Popović, dr. Vojislav Janić, Milutin Dragović in še nekateri drugi, ki prepričajo odgovornost za politiko kluba onim, ki se angažira za Jovanovićovo idejo. Ta sestanek radikalov je velikega važnosti za današnji položaj, ker je ustvaril temelj, na katerem bodo stali poslanci radikalne stranke.

VOLIVNE VLADE NE BO!

Belgrad, 17. okt. (Izv.) Seja načelnikov parlamentarnih klubov, ki se je vršila na dvoru, se je pričela popoldne ob 5. Sestanka so se udeležili za demokrate dr. Kosta Kumanu in kot zastopnik kluba in Ljuba Davidović kot predsednik vlade, za radikalno stranko Marko Gjurčić kot predsednik kluba. Dalje Marko Trifković, dr. Srškić in predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović. Za SLS dr. Anton Korošec, za JMO pa dr. Mehmed Spahov. Pašić ni prišel radi bolezni. Pribičević ploh ni bil povabljen. Danes se se je zasejno kaže, da so sanse zanj zelo slabe. Zanimivo je, da Pribičevića in njegove samostojne demokrate v obči nihče ni reklamiral in ne omenjal ves čas diskusije na dvoru. O tej neorganizirani frakciji, ki še ni urejena v stranki, ne vodi nihče računa v kateremkoli razgovoru in razpravljanju, ki se vrši v političnem središču. To samostojne demokrate zelo skrbi in jih jezi. Odpadli so iz politične arene. Nimajo niti mesta, da bi vložili protest in ublažili svoje bolezni.

Seja na dvoru, kakor se izve od udeležencev, je potekla zelo mirno in racionalno. Diskusija je tekla gladko, četudi je ta ali oni na nekaterih mestih kako stvar naglašal z markantnim tonom. Seja je bila vodena pod kraljevim predsedništvom. Kralj je obrazložil položaj in naglasil njeve težke momente, ni pa povedal svojega stališča o načinu, kako naj bi se kriza rešila. Vsekakor je važno omeniti to, da je kralj naglasil, da mora biti vprašanje križe takoj rešeno ker volitev ne bo, in da se mora to dejstvo sprejeti kot izhodna točka v razpravo. Ker je vprašanje volitev izključeno iz vseake diskusije, je prišlo v prvi vrsti v pretres vprašanje sestave koncentracijske vlade.

IZJAVE KLUBOVIH NAČELNIKOV.

Diskusije so se udeležili vsi prisotni, nekateri so celo večkrat govorili. Vsi so izrazili svoje mišljenje, da je potreben, da se to vprašanje razčisti s temeljem. Ljuba

je, da radikali, ako iskreno hočejo sporazum, ne morejo vztrajati na tem, da se vmešavajo v razmerje, ki obstaja v bloku samem.

Hrvatski poslanci odpotovali v Belgrad.

Zagreb, 17. oktobra. (Izv.) Danes se je vrnil iz Belgrada poslanec dr. Stjepan Košutić in poročal Radiču o položaju in razvoju krize. Nocoj se je dr. Košutić vrnil v Belgrad. V Belgrad so odpotovali tudi vsi ostali послanci HRSS.

DR. NINČIĆ V AVDIENCI NA DVORU.

Belgrad, 17. okt. (Izv.) Danes popoldne je bil v avdienci na dvoru bivši zunanji minister dr. Ninčić. Njegova avdiencia je bila političnega značaja.

INVALIDSKI ZAKON.

Belgrad, 17. okt. (Izv.) Ob desetih predpoldne se je nadaljevala seja invalidskega odbora. K seji je prišel minister za socialno politiko dr. Behmen in v imenu svojem in v imenu dr. Spaha izjavil, da, ker se vlada nahaja v ostavki, po parlamentarnih običajih ne more prisostovati odborovim sejam. Radikala dr. Peleš in Mihajlović sta izjavila po tej izjavi, da se morajo seje tega odbora takoj prekiniti. Poslanec Jugoslovanskega kluba Kremžar predlaga, da se po načelnih razpravi sme preiti na razpravo o posameznostih. Odbor radi odsotnosti ministra dela ne more opustiti. Zemljoradnik Voja Lazić predlaga, da se prične z razpravo o posameznostih. Sklenjeno je bilo z vsemi proti štirim glasovom, da se izvrši načelno glasovanje. Radikali in samostojni demokrat dr. Velja Popović so nazvali ta odborov sklep konventskega dela, ker je zbran parlamentarni odbor brez zastopnika kraljevske vlade, ki zastopa tudi drugega ustavnega faktorja.

Ne ozirajoč se na ta protest, so prešli na glasovanje in je bil načelno soglasno sprejet, dočim je opozicija izjavila, da se vzdruži glasovanja. Lazićev predlog, da se preide na specjalno debato, je bil odbit z vsemi glasovi proti enemu (Lazić). Nato je skupščinski tajnik g. Agatonović to sejo zaključil.

RADIĆ NE POJDE V INOZEMSTVO.

Zagreb, 17. oktobra. (Izv.) Tukajšnji listi so razširili vest, da je Radić prosil za potni list v inozemstvo, češ, da bo šel v svrhu študija v Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo in Švico. Vaš dopisnik je na medodajnem mestu zvedel, da je Radić že pred delj časom prosil za potni list, da bi obiskal svojega zeta dr. Vandekarja, ki ima tuberkulozo v grlu in biva v Davosu v Švici. G. Radić je izjavil, da je mislil iti tudi v Pariz, kamor je bil že trikrat pozvan. Radi zadnjih političnih dogodkov v naši državi pa je postal to potovanje neaktualno.

Italija.

ZAKONSKI NACRT O MOBILIZACIJIL

Rim, 17. oktobra. (Izv.) Na včerajšnji seji je ministrski svet odobril zakonski nacrt o organizaciji naroda v času vojne. Nacrt razločuje vojaško in civilno mobilizaci-

jo. Nalogo, da pripravita narodno mobilizacijo že v miru, nalaga zakon vlad in kralju. Načrt predložen parlamentu v prihodnjem zasedanju.

FAŠISTOVSKE SMERNICE.

Rim, 17. oktobra. (Izv.) Veliki fašistovski svet je v svoji zadnji seji sprejel dnevni red, ki začrtava smernice za bodočo fašistovsko akcijo sledče: 1. stranka se je upravno in sindikalno, neprestano se prilagoduje novemu političnemu položaju, določenem po pohodu na Rim, izpremenila iz vstaške v vladno stranko; 2. smernice, ki jih izdaje strankin direktorij, morajo vse strankine organizacije kot sestavni deli režima, najnatančnejše izvrševati; 3. stranka mora ohraniti svojo trdnost in discipliniranost, ki jo je dokazala po umoru Armanda Casalinija; 4. stranka kot celota z vsemi svojimi organi mora biti pripravljena, da vsak hip sodeluje z vladom proti vsakemu poizkusu sovražnikov fašizma.

MATTEOTTIJEV PROCES.

Rim, 17. oktobra. (Izv.) Listi se obširno pečajo z dejstvom, da je bil Naldi izpuščen iz preiskovalnega zapora. Splošno se ugotavlja, da je s tem padel poizkus, da se ogrne umor poslanca Matteottija v afarični plašč in odvrne odgovornost zanj od fašizma. — »Serenec ve poročati, da v kratkem izpuste še drugega obtožence — Putato, ki da je populoma dokazal svoj alibi. — Kakor je razvidno iz pisem, ki jih pišejo iz ječe Rossi, Filippelli in Marinelli svojim družinam in zagovorkom, ni še nobeden izmed njih priznal kakre krijeve in se vsi nadajo, da jih v najkrajšem času izpuste na svobodo. — Strokovnjaki svojih mnenj še niso vsi podali; nekateri so prosili za kratko podaljšanje roka. — Francoski odgovor na zahtevo po izročitvi Malajrija še ni došel.

Francija priznava sovjetsko Rusijo.

Pariz, 17. oktobra. (Izv.) Odbor za vnanje zadeve je danes predložil vladu poročilo, v katerem predlaga, da se Rusija de jure prizna.

Pariz, 17. oktobra. (Izv.) Matin po roča glede priznanja Rusije, da je Francija pripravljena razgovarjati se z osebnostmi iz Rusije, ampak pod pogojem, da te osebnosti priznajo interes Francije.

KANDIDATI ZA ANGLEŠKI PARLAMENT.

London, 17. oktobra. (Izv.) Kandidatov je postavljenih 1330. Konzervativci so postavili 530 kandidatov, delavska stranka 500 in liberalci 300 kandidatov.

FRANCOSKI RADIKALNI SOCIALISTI POZDRAVLJAJO VLADO.

Pariz, 17. oktobra. (Izv.) Danes se je pričel kongres socijalno-radikalne stranke v Boulogne. Kongresa se udeležuje nad 1000 delegatov. Kongres je pozdravil predsednika vlade Herriota in predsednika republike Doumergue-a.

FRANCOSKI PARLAMENT SKLICAN.

Pariz, 17. oktobra. (Izv.) Ministrski svet je sklenil, da se sklice poslanska zborica na 4. novembra. Dalje je ministrski

svet sklenil, da se ustanovi poseben urad, ki bi skrbel za preskrbo Francije s kromom in moko.

URADNIKO VPRASANJE V FRANCIJI.

Pariz, 17. oktobra (Izv.) Ministrski svet je odobril predlog finančnega ministra, po katerem bi najmanjša plača državnih uradnikov znašala 6000 frankov, najvišja pa 40.000 frankov. Te izdatki bi državni proračun prenesel. Ministrski svet je tudi sklenil, da se izvrši redukcija državnih uradnikov in izdelava službeni red.

ZAUPNIK ABDUL HAMIDA UMRL.

London, 17. oktobra (Izv.) Iz Kaire po ročajo: Izzet paša, najintimnejši svetovalec in zaupnik bivšega sultana Abdul Hamida, je v Heliopolisu umrl.

IZ RUSIJE.

Moskva, 17. oktobra. (Izv.) V Moskvi so sklenili imenovati dosedanje ozemlje na jugozahodu Rusije »severo-kavkaško ozemlje«.

PROTI »ZEPPELINOM«.

Pariz, 17. oktobra. (Izv.) Mednarodna kontrolna komisija bo zahtevala, da se podre zgradba v Friedrichshafenu, v kateri se izdelujejo »Zeppeline«.

PREKRSTITEV ZRAKOPLOVA

»Z. R. III.«.

Washington, 17. oktobra. (Izv.) Zrakoplov »Z. R. III.« bodo prekrstili v »Los Angeles«.

IZ ZUNANJE POLITIKE.

* Italija in homatije v Arabiji. Italijanska vlada se je začela resno zanimati za položaj v Meki in Hedžasu. Kakor po ročajo iz Rima, so poslali v Komfutah več oddelkov mornariških čet, da bi v danem trenutku varovali laške interese. V Rimu že imajo vest, da so beduinci izropali kraljevsko palačo v Meki ter da so zasedli javne urade. Vahabiti se nahajajo dva dni peš poti pred Meko. Kralj Ali se je utaboril med Džedo in Meko, kjer pričakuje vstaše.

* Demisija mažarskega kmetijskega ministra. Kakor po ročajo poloficino budimpeštanski listi, je državni upravitelj Horthy sprejel demisijo kmetijskega ministra Szaboa. Kmetijski resort ostane do nadaljnega nezaseden. Vodil ga bo ministrski predsednik Bethlen, vendar upajo vladni krog, da bo Szabo zopet vstopil v vladu, čim se razčistijo vprašanja, ki so privela do njegove demisije. Ti vprašanja sta agrarna reforma in afera Eskütt. Glede agrarne reforme še vladni ukrepi niso znani, računati je pa z odgoditvijo procesa proti Esküttu ad calendas graecas.

* Kaj naglaša vladin tisk? Iz Belgrada poča »Narod«, da naglaša vladin tisk, da so iz političnega kaosa, nastalega po odstopu Davidovićeve vlade, edini izhod volitev. — Kolikor je nam znano, vladin tisk priznava možnost novih volitev, nikakor pa ne smatra novih volitev kot edini izhod iz »kaosa«. Če bi se pri nas vladalo res ustavno in parlamentarno in brez zakulisnih intrig, bi ne imeli danes nobene krize, ker je imel Davidović trdno večino

za seboj. Če pa je že kriza tukaj, se jo da rešiti na več načinov. O tem se bo prepričal tudi »Narod«, ko bo o raznih možnostih razpletu sedanje krize poročal.

Verski položaj v Jugoslaviji.

O tem predmetu prinaša veliki bruseljski dnevnik »Le XXe Siècle« pregleden članek p. J. Kozelja S. J. Uvodoma naglaša članek, kako je navidezno tako enostavno in naravno zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo v resnici težavno in kočljivo. Samo skrajna politična modrost more ta krvki amalgam ohraniti cel. Dasi enega izvora predstavlja danes Srbi, Hrvati in Slovenci vsedocela različnega zgodovinskega razvoja in drugih vplivov tričisto opredeljene narode, katerih vsak ima svoj posebni značaj, svoje lastne tradicije, svoj jezik in svojo književnost. Poleg tega pa tvori med tremi jugoslovanskimi narodi globoko razliko verski moment, saj se dele Jugoslovani na tri veroizpovedanja. Članek se nato peča z vsako izmed treh verskih skupin in podaja o vsaki dosti jasno sliko z vidiki na zgodovinsko ozadje. O mohamedanstu pravi, da je v zadnjih dobah izgubilo nekaj svojega fanatizma, da pa je v masi verski čut še vedno izredno živ in globok, kljub indiferentizmu in odpadništvu med mohamedansko inteligenco. — Prešedški na pravoslavje ugotavlja pisatelj, da se tu versko in narodno čuvstvo najtesneje vežeta, saj je tekmo mnogostenetnega turškega suženjstva vera ohranjala narodnost ter je značilo, ostati zvest veri, ostati Srb. Danes je pravoslavje, kolikor se tiče srbske intelligence, okuženo po liberalnih in racionalističnih idejah, med pripristimi verniki pa vladata nevednost in praznovanje. — Članek navaja, kar pišejo o sedanjih žalostnih razmerah v verskem življenju med Srbi pravoslavnimi duhovniki sami. Končno prehaja članek na jugoslovanski katolicizem in ugotavlja njegovo nadkriljujoče stališče nasproti obema drugima veroizpovedanjima: Katoličani imajo občudovanja vreden episkopat, ki ga podpira na splošno zelo dobra duhovščina; njihovo versko življenje je bogatejše in globokejše. Treba je pa razlikovati med Slovencami in Hrvati. O Slovencih pravi pisatelj: »Moderno organizirani, strogo disciplinirani, bistrega duha, goreči, a ne izrivači, so slovenski katoličani vedno pravljenci na boj in sposobni, da na celi črti odbijajo napade sicer maloštevilnega, a žilavega nasprotnika. Marsikat tuje je že občudoval trdno organizacijo tega malega naroda, ki je zgrajena na umski kulturni, na mirnem značaju in na zdravem čutu za resničnost; to je sad neumornega dela duhovščine, ki je na višku svoje nalage, in vsega spoštvovanja vredne lajške elite. Nasprotno pa hrvatski katolicizem ne nudi tako razveseljive slike. Ta simpatični, ognjevitni, čuvstveni narod pač ljubosumno čuva svoj častni zgodovinski naslov »Antemurale Christianitatis«, kar je sijajno dokazal ob lanskem evharistič-

Dr. Fr. Sušnik:

Prekmurski profili.

Slovenska Krajinal Kapela in njen stebrolasi varuh Meško jo objemata s svojim prijaznim očesom vsako jutro in še lepše vsak večer; Koroščev Sveti Jurij je bližnji sosed, iz Ljutomera prevažajo po veržejskem mostu žlahtna štajerska vina: blizu nam je in jo poznajo naši trgovci in naši politiki in tudi naši filologi; prišli so in prihajojo vsi kakor snubci k deviški nevesti, da iztisnejo iz nje, kar se jim zdi potrebno, da denejo v svojo torbo. Prihajojo, ki misljijo, da so poklicani za rešitelje in osvoboditelje in voditelje in učitelje in — oh, premnego je ženinov!

Prihajojo mali, da jih velika, neizmerna ljudska duša niti ne začuti in gre mimo njih. Pač, eno: naši pevci so se ji vgrebli.

Toda kolikor jih je prišlo profiterjev vseh sort, ki nosijo ljubezen in narod na jeziku, pa nimajo ne ljubezni ne naroda v svojem srcu. Če bi ju imeli, bi jih pritisnila k tlonu na kolena pred rodom in zemljo, ki je sveta, trikrat sveta.

Nikjer ni duša slovenska tako silna in mogočna, ko v žalostnih zemljah naših, v trikrat bolj žalostnih kot je naše Primorje: v Koroški, ki je epos naš in drama naša; v Prekmurju, ki je lirika naša.

Tihe in svete so vasice ob Muri, težke so neskončne ceste po Dolenski prekmurški, temni topoli hodijo z njimi. Vedre so gorice tam pri Bogojini, kakor naši štajerski in dolenski griči, dokler jim ne zame vrisk v mračnih gozdovih Goričke.

DIOSKURA.

Klek.

Sredi med Dolno Lendavo in Mursko Soboto, tri ure sem in tri ure tja, tam so

Crensovci. Mogočna cerkev jih legitimira; obligatni žid z najlepšo hišo je nekaj najnižji del inventarja. V dolgi vrsti stojijo nizke hišice in stojijo v gostem drevo vse rado vedno ob cesti. Nekaj minut od ceste je mala čedna kmečka koča; polno cvetja je na vrtu: to je rezidenca prekmurskega voditelja in njegovega kuharja Toneta. Sicer pa sta samo najemnika.

Petdesetletnik je Klekl. Bolehen že od mladosti. Pa je vendar neka sila v njegovih lichen in njegovih mirnih očeh, kakor sila človeka, ki ve, kaj hoče. Njegovo ljudstvo mu zaupa. Toda komu vse ne zaupal Njega pa ljubi!

Ivanocijeva Tišina ga je rodila v svojem severozapadnem kotu. Na Krajini v tišinski fari še gospodarita njegova oče in mati. Blagoslovljena je tišinska fara: imela je Ivanocija, ki je dal Prekmurcem Kleklom in Bašo.

Tihi kakor pozabljeni pesem je rastlo prekmursko ljudstvo ob »Novinah« in »Marijinem listu«, ki je oba započel Klekl in ju še vedno sam izdaja. Ah, za nas sta to dolgočasna lista! Kdo naših kmetov bi bil zadovoljen s samimi »Novinami«? »Novine«, ki prinašajo mesto fulminantnih člankov — evangelije in Opelkove pridiigel, ki nosijo teden za tednom dolge kolone o blagoslavljaju zvonov! Tega mi otroci sekundnega življenja ne razumemo več; mi ljude eksprezni vlakov, mi ne učakani ljude brezžičnih brzojavov... Ne razumemo več brezčasne pesmi duš, ki preživljajo mesece, kar prebavljamo mi v eni minutni.

Koliko njih že, ki so iskreno želeli, da raztegnejo čimprej slovensko kulturno življenje tudi na Prekmurje, je nervozno skomizgnila nad Kleklom! Zakaj da ne ustvari sistematične organizacije, z regi-

stri in po abecednem redu in z odbori in z občnimi zbori in v vojaških edinicah s šaržami: kakor so to naše gospodarske, strokovne, kulturne, politične, verske in še mnoge organizacije. Dolžimo Kleklu,

nem kongresu v Zagrebu. Toda na drugi strani se ne zaveda nevarnosti, ki preti njegovi veri po skritem sovražniku, ki korak za korakom osvaja tla. Ali ni žalostno, da hrvatski katoličani zajemajo svojo duševno hrano zgolj iz versko in diferentnih, liberalnih ali židovskih listov, ali ni žalostno, da štiri milijoni hrvatskih vernikov nimajo niti enega katoliškega dnevnika in se ne zgane, da si ga ustanovi? »Ali ni čudno, da se dajo Hrvati že leta voditi v politiki od voditelja, kakršen je S. Radić? Dolžan, da na svojih velikih shodih spoštuje versko čuvstvo svtojih rojakov, začenja Radić svoje govorove s staro krščansko formulo: »Hvaljen Jezus, ter prekine govor, ako slučajno zazvoni angelsko češčenje. Toda drugače pa na prikrit in perfiden način povsodi izpodkopava vero. Kaj je žalostnejšega nego poražajoče padanje duhovniškega zvanja in organizacija apostatskega klera? Vendar se tudi bodočnost hrvatskega katolicizma ne kaže povsem temna. Mladina se povsodi organizira, verske organizacije se lepo razvijajo. Lepo število mladih duhovnikov in lajikov posveča vse svoje sile Hrvatski katoliški zvezi.«

V sklepu piše p. Kozelj o prvih lahnih napadih na katolicizem v Jugoslaviji, ki jimi bodo od prilike do prilike pač sledili drugi, težji. Člankar upa, da se bo jugoslovanski katolicizem v teh bojih izkazal kot neomajljiv in se ojačil. Njegova naloga je: poslej ne bo več igral vlogo »krščanskega predstavlja«, marveč vlogo oznanjevalca zedinjenja pravoslavne cerkve s katoliško.

Politične vesti.

+ Pašičev načrt. Ko so začele krožiti v Belgradu vesti, da bo dobil skoraj gotovo mandat za sestavo koncentracijske vlade Davidović, je postal radikalom neprijetno. Pašić je zatrjeval prej, da je za koncentracijsko vlado, če treba celo s HRSS, zahteval pa je, da mora vlada prej odstotiti. Nihče iz vladnih krogov mu seveda ni verjel, da so njegove izjave resno mišljene in sedaj, ko je vlada odstopila, se sodba o Pašičevi izjavi glede koncentracijske vlade potrjuje. »Pravda« z dne 16. t. m. poroča iz avtentičnih virov o Pašičevem načrtu za slučaj, da dobi Davidović vlado: »Za ta slučaj je pripravil Pašić načrt in bo kratko malo odbil poziv v tako vladu. Ko ga bo odbil, bi Davidović moral vrniti mandat. Za ta slučaj pričakuje Pašić mandat in morda ga bo dobil kakor Davidović, pa bo postavil bloku take zahteve, da jih blok ne bo mogel sprejeti. S tem bi se zvrnila krivida na blok, da noče sodelovati in bi ostal izhod: Pašičeva volilna vlada. S tem zaključkom je Pašić računal in je že pripravil vladno listo. Za to listo se je vedelo že predsnočnjim, a zanjo je vlada zvedela včeraj zjutraj. Za njo se je zvedelo tudi na najvišjem mestu. V tej vladni, so govorili radikali, bi bil predsednik Pašić in notranji minister Pribičević v prvo, kar bi se naredilo, bi bila aretacija Radića, nato pa ostalih njegovih poslancev. Stranka bi se jim prepovedala po zakonu o zaščiti države. Ostali vodje stranke bi bili obtoženi veleizdaje! To je bilo zamišljeno, pa za izvedbo takega načrta je treba več činiteljev, ne samo Pašića. Mi smo že včeraj konstatirali, da je iz vsake kombinacije izključen g. Pribičević. Menda pa tudi za Pašića samega ne kaže posebno ugodno, ker je zopet — zbolel, kar se je vsaj dosej v podobnih slučajih vsikdar zgodilo.

+ Veličasten shod demokratov na Trojanah. Lepakov za shod je bilo veliko po vsej občini. Konček v Trojanah je zaklal dva dražica, okusne klobase so že čakale zborovalce. Pa glej, na shod je prišel samo Andrejček iz Trojan in nihče drugi. Dr. Rapé je odšel užaljen iz Trojan, ker nehvaljeni občani niso prišli poslušati njegovih gospodarskih naukov, kakor je potožil. Tak shod je bil že enkrat v »Slovenecu« napisan. Menda je bil na Kureščku.

+ Pripravljenost za sporazum. Kako resno da mislijo radikali na sporazum s Hrvati in Slovenci, so pokazali zopet, ko se te dni niso hoteli sestati na sejo verifikacijskega odbora, v katerem imajo večino. Radikali nočejo namreč verificirati Radičevega mandata, dasi verifikacije po navori stvari same s strankarstvom nimajo nobene zvezze — vsaj pri poštenih parlamentarcih ne, marveč je dolžnost, ki jo imajo člani verifikacijskega odbora vršiti. To je menda dober nauk za zagrebški »Obzor«, ki postaja vsikdar naiven, kadar piše o radikalih. Bo že vedel, zakaj.

+ Sestanek v Benetkah odložen. Za 20. t. m. določeni sestanek med dr. Marinovićem in Mussolinijem je vsled vladne krize odložen.

+ Absolutno svobodna propaganda. Včerajšnji »Narod« piše: Davidovičevi nimajo v Sloveniji nobene postojanke, dočim bi radikalni, odnosno »nacionalna koalicija« (Kdo je to? vprašanje ur.) kot drugi faktor narodnega sporazuma v tem slučaju imeli govoriti tudi v Sloveniji ter tukaj varovati stanje narodnega in državnega edinstva odnosno podpirati stremljenja

unitarističnih elementov, za kar jim mora priznati pravico baš SLS, ki oznanja narodni sporazum in ki je mogoč samo, ako se dovoli vsem strankam, pred vsem unitarističnim (Kdo so te? vpr. ur.), da razvijejo absolutno svobodno propagando. — Zahteva o svobodnem razvoju propagande za »unitaristične stranke« v Sloveniji je že višek predznosti in nesramnosti! Kdo pa v Sloveniji ni prost? Ali ne smejo Žerjavovci širiti svoje propagande? Ali je ne smejo narodni socialisti? Pri nas vsak lahko agitira za svojo stranko kakor hoče. Kdor pa hoče zase kakšne privilegije, kakor bi jih radi imeli propadli demokratje, si bo seveda pri nas pošteno prste opelkal.

+ Pašić odpotuje? Zagrebški »Jutarnji list« poroča: »Ker Pašić ni dobil volivnega mandata na svoji zadnji avdijenci, je izjavil, da on uvideva, da ni več poklican odločevati v notranji politiki. Zato smatrajo, da bi Pašić rad prepustil politično vodstvo mlajšim ljudem. Za Pašića pravijo, da bi rad odšel v inozemstvo. To pa bi pomenilo, da se hoče ž njim vred odreči političnemu delovanju še nekaj njegovih načožnih somišljenikov.«

Občni zbori Kmetijskih podružnic.

Od več strani smo dobili pritožbe, da samostojni načelniki ne sklicujejo pravčasno občnih zborov in da skušajo naše člane presenititi. Zato opozarjam na sledeče stvari: V »Vabilu« na občne zbere podružnic v »Kmetovalcu« je jasno izrečeno, da se vršijo ti občni zbori v nedeljo, 19. oktobra v prestorih in ob ur, kakor je običaj v dotičnem kraju, ter načelnik sporoči to udom po krajevnih običajih. V »Pojasniku« je posebno poudarjeno, da je dolžnost načelnikov, da te občne zbere krajevno primerno razglase in vodijo. V primeru, da načelnik noče ali ne more razglasiti in voditi občnega zbera, se smatra, da je odstopil, in občni zbor vedi drug ud. Za slučaj da se občni zbor po krividi načelnika nikakor ni mogel vršiti, je ne more udom vložiti pritožbo na vladnega komisarja pri Kmetijski družbi, katerega dolžnost je ukreniti potrebno, da se vsem udom nudi prilika nemoteno voliti zastopnike na družbeni občni zbor vsaj v nedeljo 2. novembra.

Ce občni zbor kakšno podružnice sploh ni bil razglašen krajevno ali je bil razglašen na krajevno neobičajen način, na neobičajen čas in kraj, tako da niso mogli biti udje o njem obveščeni, je vložiti pritožbo, v kateri je navesti v kraju običajen način razгласa, običajna ura in kraj dosedanjih občnih zborov.

Opozarjam naše pristaše tudi, naj se povsed polnoštevilno udeležijo občnih zborov, kajti vložiti ugovore proti nepravilnostim na občnem zboru imajo pravico samo oni, ki so se občnega zbera udeležili.

Naši somišljeniki naj bodo tedaj skranno pozorni, da preprečijo vse nakane in intrige nasprotnikov. Kmetijska družba mora postati res kmetiška in delati v korist kmetov. To dosežemo v nedeljo 19. t. m.

Beležke.

»Juristi« pri Učiteljski tiskarni. Po katerem členu je vršil g. Velikonja preiskavo v aferi Učiteljske tiskarne? I. no, firbi, po čl. 180. uradniškega zakona. Naj si ga gospodje ogledajo! Morda pa pridejo le do zaključka, zakaj. Ce pa ne pridejo, naj si ogledajo, kdo je v upravnem svetu Učiteljske tiskarne. Seveda, zdaj bo šolska oblast le počakala izid kazenskega postopka, ker ima stvar v rokah državni pravdnik. G. Jelenc najbrž misli, da bi moral priti k njemu po poblastilo. Štampiljke, kajne, so bile že itak na razpolago. Je že sitno, če zaenkrat še ni Učiteljska tiskarna državni urad in ima vsako poštnino plačati. Držnost svobodomiselnih učiteljskih generalov je že tako brezmejna, da smatrajo s svoj postopek za zakonit. Le ponizejši, vse še pride! Tudi izveste še vse o pravem času.

Orjunska nesramnost. Orjuna grozi »Obzoru« z besedami: Opozarjam »Obzor« že danes na to, da bo prav kmalu prišel čas, ko bodo te izginule »akcione sa debelim batinama in rukama« primaršire tudi v Zagreb in ga očistile golazni separatistov in radičevcev tako temeljito, kakor znajo to le slovenske akcione! Teda pa se znajo prepričati »Obzorovi uredniki, da še ni »nestalo drzkosti slovenačkih akcionaša«. — Tako se hvali Orjuna s svojimi nasilstvi, ki jih je izvršila v Sloveniji in jih napoveduje celo tudi za Zagreb; kadar pa te tiče prime sodišče, se pa delajo nedolžna jagnjeta, ki nikomur lastu niso skrivila. Tudi barbarsko mučenje Juvanova taje, da ga niso izvršili, češ, kdo nam pa more dokazati. Saj ni bil nihče drug zraven kakor Juvan, ki so mu prej oči zavezali. V svojem organu postajajo zopet predzni in prav nesram-

ni, da ne govorimo o ordinarnosti, kakršne slovenska žurnalistika ne pomni niti v najgrši eri »farške gonje«.

Dopisi.

Bled. V 242. štev. »Jutrac« se skuša blejski župan g. Tome oprati očitka, da je on občno oškodoval, obenem pa ponovno napada mene, češ da sem zahteval za posredovanje blejske igralnice 120.000 Din. Župan Tome nam je pri obč. seji izjavil, da je on izposoljal dovoljenje za igralnico, ki ga je dal proti visoki odškodnini internacionálni hotelski družbi. Priznava javno in brez sramu, da to odškodnino ni zahteval le v prid občinske blagajne, ampak tudi za zasebno blagajno blejskega Sokola. G. župan, ali to ne smrdi? Sicer pa bi Vam bili še hvaležni, če bi nam javno povedali, pod katero ekshibitom številko ministrstva za notranje zadeve ste dobili to dovoljenje, kajti tudi intern. hotelska družba se pritožuje, da je plačala več ali manj zastonj velike svote v Vaše roke. Res zanimivo bi bilo vedeti od kdaj izvira to Vaše dovoljenje za posredovanje. Vaš ponovni napadi name, češ da sem jaz zahteval za posredovanje 50.000 in 70.000 Din je tem nesramnejša laž, ker Vam je ne le po javnem pojasnilu internacionálne hotelske družbe same, temveč tudi osebno dobro znano, da sem od vsega pritekta zastopal stališče, da ima intern. hot. dr. pred vsem blejskim upnikom plačati odtegljajočo njenje prisilne poravnave. Tega pa nisem skrival zahteval, temveč javno pri obč. seji. Ta seja je bila prekinjena vsled moje zahteve, češ da naj se stranke zedinijo, kar se je zgodilo. In na to je formalno ta moj predlog stavil Kerda. Isto zahtevo sem povedal že prej tudi predsedniku kazine g. Marčiču v prisotnosti g. ing. Serneca, kar mi bosta moralova oba gospoda potrditi. Za svoje posredovanje pa nisem zahteval nikdar niti beliča in so to zadevno Vaše trditve in Vašem dopisu čisto navadna nesramna laž. Izjavljam, da do današnjega dne z ravnateljem inter. hot. družbe g. Moudrijem o tej zadevi nisem niti govoril niti pismeno razpravljal. Kako morete Vi javno pri obč. seji trditi, da značijo vsote, ki jih je od igralnice prejel blejski Sokol, le Vaš osebno dškodnino za Vaš trud za igralnico, in da Vi z isto vsoto svobodno razpolagate, medtem ko ste pri inter. hotelski družbi lastnoročno podpisali pobotnico za 12.000 K, katero vsoto ste tudi prejeli. To ni ne meni niti Blejcem nerazumljivo. Se več Vam povemo na uho. G. Marčič je opetovan izjavil, da so bila plačila blejske igralnice Sokolu skrajno neljuba. Mar ni to najčistejša korupcija? Končno Vam, voditelju demokratske stranke na Bledu, povem še v imenu g. Arha, ob katerega se čisto nepotrebno obregate, ponovno, kakor je on to v svojem »Poslanem v Slovenec« izjavil, da je bil sam prisiljen plačati 50.000 K za pravice, ki mu pristojajo kot državljanu, ter da smatra to on in vsi drugi, ki to zadevo poznajo, za tipično koruptno. Ce Vam pa to ni dovolj jasno, poskrbite, da se g. Arh toži, na kar bo široki javnosti dokaze predložil. Sicer pa g. Arh od daleč ni edini naprednjak, ki stopi v skupno fronto s klerikalci, ne da bi se pri tem odrekel svojemu političnemu naziranju, česar pa tudi nihče od njega ne zahteva. On in drugi so Vašega paševanja do grla siti. O nesebičnosti kandidatov Obrtno delavske zveze pa Vam, g. župan, ne pristaja govoriti, še manj pisati, ko vendar ves Bled vidi, kako ste kot župan oblešali bližnjo okolico hotela Jekler. Gogala.

Z Bleda gosp. Macafizelju. Dostavek sodniški idili iz Radovljice: Veste kaj, gosp. Macafizelj! Na Bledu je prav veselo ali »gemeinhäufig«. Kar mimogrede kdo koga na cesti napade ali kdo komu s smrtno grozi in končno preide na dejanje ter z bronvingom sredi noči strelja in hiše. Ce se priredi kralju na čast slavnostna razsvetljava, ne zadošča umetniogen, ampak se zažge v povečanje iluminacije kakemu »klerikalcu poln kozolec, ali se omajijo velike smreke (ker ovirajo komu razgle) da se posuše. Vse to in še drugo g. Macafizelj znači idilo. In temu hočemo in bomo prišli v okom.

Iz Črnca pri Brežicah. Na moj poziv, da naj pride dopisnik, ki me je v »Kmetijskem listu«, str. 41 z dne 24. 9. 1924 nesramno napadel, s svojim imenom na dan, tega ni storil, ker mu najbrž sodniški obračun ne ugaja. — Odgovarjam pa na njegovo izvajanje sledeče: 1. Ni res, da bi bil jaz do zdaj soc. demokrat. 2. Trditev, da sem jaz takoj, ko je nastopila Jugoslavija, postal tako šepast, da so me moralni kot 38 letnega orožnika upokojiti, je lažniva. — Jaz sem služil po prevrnutu še 2 leti pri orožništvu, nakar sem na podlagi certifikata prestopil v civilno državno službo k sodniji. Tam sem služil še nadaljnji 2 leti in sem bil nato od tam vsled bolezni kot 42 let star mož upokojen. 3. Da bi bil jaz komu izjavil, da sem listo SLS prisilno podpisal, je izmišljeno. — Kar se pa tiče drugih obrekovnih besed, se pa dopisniku in vsem tistim, ki so pomagali kovati članek, prav lepo zahvalim; dan obračuna bo pa že prišel za nje. Ni si treba misliti, da ne vemo, kdo da ste, imamo že dovolj informacij. — Z vašim građivom pa le na dan, samo ne pozabite zopet svojega podpisa. — M. G.

Pridobiljite novih naročnikov!

Dnevne novice.

— Starosta slovenskih duhovnikov g. dr. Lavoslav Gregorec, kanonik in dekan v Novi cerkvi pri Celju, je nevarno zbolel. Priporoča se vsem duhovnim sobratom v pobožno molitev.

— Bolesen škof dr. Marčelić. Dubrovniški škof dr. J. Marčelić je te dni na potu v Belgrad nevarno zbolel in se je moral v Zemunu podvredeti operaciji. Operacija je srečno uspela in je škof dr. Marčelić izven nevarnosti.

— Ministrstvo za promet je izdalо sledči dementi: Povodom vesti nekih dnevnikov, da se je v ministrstvu za promet ob priliki nabave tračnic in manjših potrebnih izvršila nepravilna kupčija, daje ministrstvo za promet sledeče poročilo: O nujnosti potrebe tračnic in o pravilnosti in koristi sklepa ministrstva za promet v pogledu načina nabave so predhodno oddale svoje mišljenje sledeče instance: komisija strokovnjakov iz tehničnega, računskega in pravnega oddelka ministrstva za promet, generalna direkcija državnih železnic in direkcija za zgradbo novih železnic, potem ministrstvo za zunanje zadeve (oddelek za izvršitev mednarodnih pogodb), odbor za državne nabavke pri ministrstvu finančnem in končno sam ministrski svet. Konsultirana je tudi Glavna kontrola, ki je konstatirala, da poraba dotičnih kreditov ni v nasprostvu z zakonom o državnem računovodstvu. Mišljenju vseh navedenih instanc in tolikim strokovnim osebam se jelahno verovalo in ni bilo potreba licitacije, ki je najbrž v interesu nekih oseb, ki te vesti lansirajo in škodijo splošnemu interesu in brez vsakega razloga sunčnijo delo ministrstva in njegovih organov. Obenem s tem komunikej ministrstvo za promet sporoča, da je vsa uredništa listov, ki so celo stvar neresnično poročala, tožilo pri sodišču. — Iz ministrstva za promet, 8. oktobra 1924 god. M. S. št. 22.552.

— Skupni sestanek katoliške in pravoslavne duhovštine v Kotoru. Te dni se je v Kotoru vršil skupni sestanek celokupne katoliške in pravoslavne duhovštine v Boki Kotorski. Sklenili so skupno vlogo na ministrstvo za vere zaradi izenačenja plač s črnomorskemu duhovščinu. Dalje so sklenili protest proti znanemu sklepnu na učiteljski skupščini v Dubrovniku, da se duhovnik izključi iz šole. Na sestanku se je naglasila potreba, da duhovština običe veroizpovedanj tudi v bodoče solidarno, posebno tudi na socialnem in ljudsko izobraževalnem poprišču nastopa.

— Protestni shod javnih nameščencev v Zagrebu. Na protestni skupščini Saveza javnih nameščencev v Zagrebu, ki se je vršila dne 7. t. m. v mestni posvetovalnici v Zagrebu, so sklenili sledeče rezolucijo: Javni nameš

večer. Razstavljeno je in naprodaj samo lepo ni obrano namizno sadje najbolj znanih in najbolj razširjenih vrst, ki se drže tudi preko zime. Sadje je vloženo že v ameriške zabejo po ca 25 kg. Namen tega sejma ni samo pridobiti našim sadjarjem stalni krog odjemalcev na veliko, ampak dati tudi našemu srednjemu sloju možnost, da se oskrbi z zdravim in dobrim, a vendarle cenenim sadjem. Sejem se vrši dnevno od 8 do 17 in je vstopnina Din 3.— Priporočamo vsakemu, da si to prirede ogleda in se oskrbi za zimo s sadjem.

— »Strelne vaje« Orjuncev. Kakor je Slovenec že poročal, so v nedeljo imeli Orjunci iz Radomlja, Vira in Domžal strelne vaje v Jaršah. Za prihodnjo nedeljo, 19. t. m. so napovedane strelne vaje na potu iz Domžal do Kamnika. Orjunci se bahajo, da se bodo te vaje vršile in naj jim oblast to tudi desetkrat prepove. Opozarjam kar najresnejše okrajno glavarstvo v Kamniku in pokrajinsko upravo v Ljubljani, da to nedeljo poskrbi za varstvo mirnih ljudi v vseh od Domžal do Kamnika. Za vsako nezgodo, ki se bo zgodila od strani Orjuncev, bomo delali odgovorne oblasti. Vprašamo tudi, zakaj se 19 letnim Orjuncem dovoli nositi orožje? Orjunske nastopov smo siti že do gria. Oblast stori svojo dolžnost!

— Iz sodne službe. Upokojen je višji državni pravnik v Ljubljani Andrej Jeglič. Na njegovo mesto je imenovan dosedanj prvi državni pravnik v Novem mestu dr. Anton Kremžar.

— Občinske šume na Hrvatskem so pod P.-P. režimom prešle pod državno upravo. Sedaj so ti občinski gozdovi zopet vrnjeni občinskim upravam.

— >Uradni list< ljubljanske in mariborske oblasti prinaša v 96. številki tek. leta pravilnik o higieniskih in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih.

— Odbor »Društva organistov in glasbenih za Slovenijo in Medžimurje« je imel dne 14. t. m. svojo sejo v Celju pod predsedstvom g. Bervarja. Glavna točka dnevnega reda je bil predlog za vstop društva v »Jugoslovansko strokovno zvezo v Ljubljani. Po poročilu strokovnega tajnika JSZ Gajška iz Celja je bil predlog v odboru soglasno sprejet v principu, na kar se je izvoll pripravljalni odbor, ki izvrši vse priprave za vstop društva v JSZ do društvenega občnega zboru, ki naj se vrši čimprej in o tem končno veljavno sklepa. Člani društva prejmejo v kratkem tozadovne informacije v obliki društvene okrožnice. O važnosti in dalekosežnem pomenu tega koraka bo obširno poročala »Pravica« v eni prihodnjih številk, katera se pošlje vsem članom in dosedaj v društvu še ne včlanjenim organistom ter glasbenikom. — Odbor.

— Dosedjeniški vizum in potni izkazi za Združene države Severne Amerike. Ameriški urad za informacijo v tujih jezikih naznana: Kdor se hoče doseliti v Združene države, si mora najprej preskrbeti potni list od svoje vlade ter se potem s tem potnim listom obrniti na ameriški konzulat za doseljeniški vizum. Ameriški vizum na potnem listu ni več potreben, marveč ameriški konzulat v njem brez vseh pristojbin enostavno potrdi, da je dotičniku izdal doseljeniški vizum. — Kdor živi v Združenih državah, pa želi začasno odpotovati v inozemstvo, dobi od ameriške doseljeniške oblasti dovoljenje — permit — za povratek v Združene države. Tak potnik potem na povratku ne potrebuje nobenih drugih potnih listin razen permita. Tudi mu ni treba hoditi s permitom na ameriški konzulat po vizum. Za odhod iz Jugoslavije mu zadostuje jugoslovanski potni list, za vso ostalo pot pa permit. — Kar se tiče zaprišene izjave — affidavita — s katerim ameriški sorodnik ali prijatelj jamči za vzdržavanje bodočega doseljenca, velja tole: Ker mora ameriški državljan vložiti posebno prošnjo, da se njegovemu sorodniku prizna pravica na doseljeniški vizum izven kvote, odnosno da se mu prizna prednost v okviru kvote, je tak »affidavit« že obsežen v prošnji sami. Za doseljenca pa, ki niso izvzeti iz kvote ali nimajo pravice na prednost v okviru kvote, »affidavit« ni predpisani. Vendar se priporoča, da se takemu bodočemu doseljencu pošlje tak affidavit, ker more potem s tem dokazati, da ima v Ameriki sorodnika ali prijatelja in da ni nevarnost, da bi mogel priti na breme javne dobrodelnosti. Najbolje je imeti tri prepise takega affidavita: enega za konzula, enega za parobrodno društvo in enega za doseljeniške oblasti v Ameriki, ki naj ga ima doseljenik s seboj.

— Humanistična gimnazija v Dubrovniku. Ministrstvo za vere je ugodilo želj Dubrovničanov in odredilo, da se tamkajšnji srednji šoli vrne značaj humanistične gimnazije, a obenem ohrani tudi značaj realne gimnazije tipa A.

— Škrlatica v Splitu ponehala. Škrlatica je v Splitu, odkar se je izpremenilo vreme, popolnoma ponehala. Od preje je v zdravniški oskrbi še 25 na Škrlatici bolnih otrok.

— Brezposelnost v Slavoniji. V Slavoniji je brezposelnost tako velika, da delajo ljudje za vsako plačo. Prožni delavci na progi Karaš-Boljara v Dravski dolini delajo že leto dni za 25 Din dnevno; sedaj so starejšim stalnim delavcem obljubili izboljšanje plače za 1 do 2 Din. Na progi Osjek-Belišće dobivajo delavci po 22 Din dnevno. Delati morajo vedno

bosi. V Slav. Brodu je celo tovarna, ki plačuje svojim delavcem po 1 in pol Din na uro.

— V Gradacu pri Črnomlju je bil v nedeljo 12. t. m. pred gostilno Potočnik korenit pretep. Pri tem je dobil 19 letni Janez Drganc iz Osojnika s kolom po glavi, njegov tovariš Franc Ramuta pa strel z revolverjem v roko: oba sta morala v bolnico.

— Mlad pretepat. Na Selu pri Ratežu, obč. Smihel-Stopiče, je 15 letni fantič Leopold Florjančič z nožem oklal 12 letnega Ivana Beceleta, kočarjevega sina, da je moral v bolnico v Kandijo. Stepla sta se, ko je Beceletual na pašo.

— Ukraden ček na 130 dolarjev. Iz ameriškega pisma je bil vzet ček, izstavljen na imo Ana Butorac iz Klanca št. 93. Ček se glasi na svoto 130 dolarjev in ga je tat najbrže predložil kaki banki ali menjalnici v inkaso.

Najcenejše in najnovješte obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 8. Gritar & Mejač.

Štajerske novice.

— Vest o padcu Davidovičeve vlade je bila v Celju sprejeta z velikim začudenjem. Vsestransko se poudarja, da se mora slejko prej nadaljevati politika in program sedanje vlade in da se ne sme nikoli več povrniti P.-P. režim, pod katerim se je teptal zakon in pravica ter ni bil pošten človek več na življenju in ne imetja. Med invalidi vlada velika razburjeost, ker so bili najboljši izgledi, da se že vendar enkrat reši s sprejetjem »Zakona o invalidih« preče invalidsko vprašanje. Temne sile so začele že stikati šepotajo svoje glave, toda najbrž prezgradaj. Ideja reda in pravice, je objela vse pošteno državljanje!

— Nov list. V Celju je začel izhajati novi tedenik »Čeljske novice«. Izdajatelj in odgovorni urednik je g. dr. Ogrizek Anton, načelnik SLS v Celju. List bo pisal v duhu načela in programa SLS.

— Orljški krožek v Celju priredi v dvorani pri Belem volu v proslavo 50 letnice pisatelja Maška, v nedeljo dne 19. t. m. ob 3. uri popoldne igro »Matie« s slavnostnim govorom. Ulijudo vabljeni vsi! Odbor. 6508

— Šolsko leto v I. letniku srednje kmeljške šole v Mariboru prične 3. novembra t. l., a ne 15. t. m., kakor je to bilo svojčas razglašeno. Direkcija bi mogla sprejeti še nekoliko kvalificiranih učencev (ki so dovršili 4 razrede kakor srednje šole ali popolno t. j. šiřirazredno meščansko šolo). Kdor želi vstopiti, naj predloži nemudoma prošnjo s potrebnimi dokumenti (glej zadevni razpis v >Kmetovalcev št. 17 od 15. septembra 1924).

— Vlomi. V stanovanje Ivana Ribižla v Podlešju pri Sv. Juriju ob juž. žel. sta vdrla Žolger Jože in neki Drama in pri tem odnesla razne srebrnine in obleke v vrednosti 8.266 Din. — V zaklenjeno stanovanje posestnika Jakoba Šturbarpa v Topalah (Smarje pri Jelšah) je vlonil neznanec in pokral razne ženske in moške obleke ter blaga in perila v skupni vrednosti 2.275 Din. — Neznanec se je zatekel ponori v brivnico Bogomila Hedvinka v Pragerskem. Ce se je obril ni znano, odnesel pa je iz brivnice stensko uro, ogledalo, 2 ogrinjalna plašča, nekaj steklenic dišav in pri tem oškodoval brivca za 1840 Din.

— Nova električna brusarna za brušenje britev, škarij, nožev ter gillet se je ustavnila v Celju, Prešernova ulica 19.

— Vinsko trgatelj priredi v nedeljo 26. oktobra »Prostovoljna tovarniška požarna bramba na Polzeli« pri g. Cizeju (poleg župne cerkve) na Polzeli.

Iz Ptuja.

Zadeva g. občinskega tajnika Zelenka. Pomotoma smo objavili v številki od srednje članek o gosp. občinskem tajniku Zelenku. Stališče naših somišljenikov v Ptiju o tej zadevi je sledeče: Če je gosp. Zelenko zagrešil stvari, ki se mu v članku očitajo, se naj vrši proti njemu disciplinarna preiskava po pragmatiki za občinske uradnike in uslužbence. Ne zdi se jim pa g. Zelenko tako nevaren, da bi ga moral g. župan odslovit. Zadevo najrazčisti in reši bodoči občinski svet.

Radičevci so imeli v nedeljo v Narodnem domu shod po § 2. O pacifizmu, človečanski republike itd. sta govorila g. Prepeluh in g. Bende. Na shodu smo opazili skoraj same bivše privrženice Samostojne kmetiške stranke z Dravskega polja.

Primorske novice.

— Štirinajstoletnica tržaške in koprske škofije. Letos je poteklo štirinajstoletje, od kar sta bili ustanovljeni tržaška in koprska škofija. L. 1828. so obe škofiji združili; sedež je v Trstu. Tržaška škofija ima 12 dekanij, koprska 4. Tržaško-koprsko škofijo so vladali doslej sledeči škofje: Matej Ravnikar (Kranj), Jernej Legat (Kranj), Jurij Dobrila (Istran), Janez Glavina (Istran), Andrej Marija Sterk (Istran), Frančišek Nagel (Nemec-Dunajčan), Andrej Karlin (Kranj), Angel Bartolomasi (Plemonter) in sedanji dr. Alojzij Fogar (Goričan). Pred vojno je štela trž.-koprsko škofijo skupaj 459.923 veruirnikov.

— Interministerialna komisija za Istru. Dne 20. t. m. se snide v Pulju interministerialna komisija, ki bo razpravljala o gospodarski obnovi Istre. Predsedoval bo posl. Banelli.

Ljubljanske novice.

— Stare rimske hiše spodnji del z lepim črno-beli mozaičnim tlakom so izkopali (pol-drug meter globoko) na novootvorenem podaljšku Aškerčeve ceste, kjer kopljajo sedaj temelje za neko tovarno.

— Sadje kvalitativno prvo vrstno vseh vrst se dobri na sadnem sejmu, ki traja samo do pondeljka zvezdne vratne v paviljonu »L« na sejnišču Ljubljanskega velesejma tudi v manjših količinah. Opozorjam občinstvo, naj ne zamudi to ugodne prilike in naj obiše sejem.

— Umrl je včeraj dopoldne g. Anton Kumšč, zasebnik. Pogreb bo v nedeljo popoldne ob 2 iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta 22. Naj v miru počiva.

— Pri Tičku na gričku v soboto in nedeljo domače jetrne in krvave klobase. 6510

— Lj Preselitev magistratnih uradov. Stanovanjski urad, ki je sedaj nastanjen v državnih barakih na vogalu Dunajske ceste in Ceste na južno železnico, se preseli v hišo št. 27 na Mestnem trgu v prostore, katere je doslej zavzemal socijalno-politični urad. V izpraznjene prostore stanovanjskega urada v državnih barakih se vseli iz magistratnega poslopja Posredovalnica za delo. Popisovalni urad in stalni volivni kataster se preselita iz dosedanjih prostorov v del izpraznjene prostorov bivšega mestnega knjigovodstva v II. nadstropje iste hiše nad akumulatorsko postajo mestne elektrarne. Izpraznjeni prostori popisovalnega urada se preurede za prodajalno mestne elektrarne. Preselitve se imajo izvršiti do 20. oktobra 1924.

— Lj Prostori gostilne »Činkole« v Kopitarjevi ulici so tako okusno in udobno na novo preurejeni, na kar opozarjam cenj. stalne goste in p. t. občinstvo.

— Lj Dodatno k razpisu adaptacijskih del v mestni plinarni se razglaša, da se bodo odvajala vsa obrtniška dela posameznim obrtnikom v izvršitev.

— Lj Kričeca slika stanovanjske bude. K tej notici, katero je prineslo včerajšnje »Jučete«, smo prejeli od verodostojne strani nastopno pojasnilo: Mestna občina ljubljanska, ozkoroma gospod vladni komisar je dal takoj, ko se je zaznalo, da preti Ivanu Grileu deložacija, rezervirati na ljubljanskem Gradu novo preurejeno stanovanje. Ko je bil gospod Grile v resnici deložiran, je postal g. vladni komisar celo mag. slugo k njemu in ga pozval, da se v to stanovanje preseli. Grile je pa mag. odpoljanec odgovoril nastopno: »Na Grad sem hodil, ko sem bil efeldvebel in sem hodil vahito ablezvat, sedaj pa ne grem. Na Grad naj gre župan ali pa Jančigaj. Če bi bil dr. Tavčar še župan, bi se to ne bilo zgodilo.« Ker je Grile odkobil stanovanje, se je potem oddalo drugi deložirani stranki.

— Lj Pozor! V gostilni pri »Leonu« v Kološverski ulici št. 29 se dobe vsake sobote in nedeljo krvave, jetrne in mesene klobase ter pristna štajerska in dolenska vina in izborni letoski mošt.

— Lj Petkov trg. Včerajšnji trg je bil že zgodaj v jutru skoro nabito pol raznih domačih in okoliških prodajalcev. Poleg izredno lepega različnega sadja in raznih zelenjadi je bilo tudi jako dosti domačih mlečnih izdelkov. Posebno dosti je bilo domačega sira in pa surovega masla. Tudi ribji trg je bil dobro začlen in so bile na prodaj skoro vse vrste naših domačih rib. Dobile pa so se tudi kako lepe sardelle. Tudi cene, ki so tekmo dopolnjevale precej padle, posebno za nekatere stvari, katerih prodajalci niso hoteli voziti nazaj domov, so bile primerne. Vendulke pa kljub obilu zalogi blaga niso dosti padle.

— Lj Vinska trgatelj balzarjev pri g. Storu v Vodmatu je vrgla čistih 66875 Din, katere je voditelj trgateljev g. Franjo Zupan danes izročil podpisemu vodstvu v prid revni šolski mladini, za kar izrekam najtoplješo zahvalo. — Šolsko vodstvo Moste pri Ljubljani, 16. oktobra 1924. — Šolski vodja: J. Slapšak.

— Lj Drago prenočišče. Josip Kračman, čevljarski pomočnik je prenočeval v gostilni »Aerikanec« in ker je prenočišče sicer drago, je prenočeval na senu. Da pa mu ni bilo dolgača, je vzel seboj prijatelja Karla Spindlerja. Možakar je zaspal, ali ko se je zbudil, je Karal že zginil, ne da bi se prijateljski poslovil. Pa to bi Kračman še pozabil. Toda kmalu je spoznal, da je »francesko« slovo precej stalno. Spindler si je za pošten zajutrek privočil iz njegove denarnice 100 Din in da se dostojno počeše, še glavnik in škarje, vredno tudi 100 Din. Kračman je zadevo naznani policiji. V gostilni Habjan v Sp. Šiški so pa Spindlerja že aretrirali in sicer radi nove »podjetnosti«. Ob takih prilikah se navadno razgrnejo še starci grehli in arhiv nam pripravljajo, da je bil Spindler že 68 krat predkazovan.

— Lj Čudna pot pohištva. Marija Remič si je najela kot podnajemnica stanovanje pri g. Gizi Plaskan. V podstrešju je spravila tudi del svojega pohištva. Za nekaj časa stanovanja ni uporabljala. Ko se je pa vrnila in si ogledala svoje pohištvo v podstrešju, je ugotovila, da je izginila postelja, žimnica z vzmeti, omarica, vostelinha odelja, nekaj kuhinjske po-

sode in steklenic v skupni vrednosti 2500 Din. Tatvine je bila osumljena gospa Plaskan, ki ji prodala starinarici Mariji Prekul del svojega pohištva. Uvedena je bila hišna preiskava, toda brezuspešno. Zadevo je imelo v rokah sodišče in zagonevna stvar bi se morala rešiti 21. oktobra pri glavni razpravi. Pravkar je pa policija dobila novo sled in odredila v stanovanju Prekuhevihišno preiskavo. Pri preiskavi je našla vse pogrešane stvari Marije Remiceve.

— Lj Tatrina. Strojevodja Jakob Tolčič je obesil svoj suknič na stroj in se za par minut odstranil. To priliko pa je porabil spretne žep par in odnesel iz suknjice usnjato listnico z vsebino 3.700 Din.

Cerkveni vestnik.

Na Ročniku se bo v nedeljo, dne 19. t. m. ob 7 zjutraj brala sv. maša zadušnica za ranjega g. L. Tomažiča. K maši vlijudno vabimo!

Naznanila.

Rokodelski dom v Ljubljani. V pondeljek 20. t. m. bo predaval v dvorani Rokodelskega doma g. prof. dr. Josip Jerše. Naslov predavanju je: Kako so živelji stari Ljubljancani. K zanimivemu predavanju vabimo obrtne kroge, kakor tudi občinstvo sploh, ki se zanima za kulturno-zgodovinska vprašanja. Pričetek predavanja je točno ob osmih zvečer.

Krekova prosjeta priredi v nedeljo 19. t. m. sklopčno predavanje: Marijino življenje. Predava msgr. Steska.

Družabni klub ima svoj redni letni občni zbor drevi ob osmih v hotelu Union (»v Rožca«) z običajnim dnevnim redom. Ker se moramo razgovoriti o delovanju kluba v bočni zimski sezoni, pričakujemo od vseh čla-

nov zanesljive udeležbe. Prijatelji klubu vlijudno vabljeni.

Prvo letošnje predavanje Stolne prosvete v zimski sezoni bo v ponedeljek, dne 20. t. m. ob osmih v družbeni dvorani v Križankah. Predava g. stolni župnik kanonik dr. Klinar.

Odborova seja »*Strokovne zvezve javnih nameščencev*« se vrši danes ob 20. uri v kleti konzumnega društva, Kongresni trg št. 2. Udeležba obvezna. — Predsednik.

O. Z. javnih nameščencev in upokojencev. Javna in važna seja bo v torek 21. t. m. ob 20. uri pri Mrakuc v salonu. Predsednik Lillec bo obširno poročal o svoji beogr. misiji. — Tajništvo.

n Društvo zobotehnikov za Slovenijo vabi svoje člane k izrednemu občnemu zboru, kateri se vrši 18. t. m. ob pol 9 in k sestanku pol ure prej v Prešernovi sobi gostilne pri Novem svetu. Udeležba obvezna. — Predsed.

Polzvedovanja.

Našla se je večja vsota denarja v Slovenski ulici. Dobi se Florijanska ulica 13, III. nadstropje pri g. Fr. G.

Iz širnega sveta.

Kdo je odkril Ameriko?

Dve tezi o odkriteljih Amerike — poleg Normanov ali Vihingov — je »Slovenec« že objavil. Prvi odkritelj je Leif, 500 let pred Kolumbom. Nansen navaja v svoji knjigi »Dežela megle« tudi poročilo islandskih letopisov o potovanju nekega grenlandskega ribiča v Ameriko, leta 1347. A to se je pozabilo. Kolumb je Ameriko novo odkril. Španci in Portugalcji pa navajajo sedaj svoje lastne odkritelje, par let pred Kolumbom. Gre samo za prioritet, posledice je imelo itak samo Kolumbovo potovanje. Prav te dni pa trdi dr. Sofus Larsen, knjižničar v København, da je odkril Severno Ameriko Danes Scolus, leta 1476 ali pa par let prej.

Larsen govori o poskusih 15. stoletja, kako bi prišli po morju v Indijo, zlasti o Portugalcju Henriku Brodarju, bratu kraljevem. Henrik Brodar je imel družinske zveze z danskim dvorom in je zato v svoje svrhe izbral enkrat tudi Dance, dočim je sicer pošiljal v svet samo Portugalce. Clavius je spisal o Grenlandiji knjigo, ki jo je Henrik gotovo poznal, in tam beremo: »Polotok Grenlandija je del dežele, ki je na severu nedostopna in vsled ledu neznana. Vendar pa prihajajo poganski Kareli (misli na Eskime) v velikih skupinah na Grenlandijo, gotovo iz krajev na drugi strani severnega tečaja. Torej ne obliva ocean obale kontinenta ob tečaju, kakor so trdili stari pisatelji. Prav tako pa lahko verjamemo tudi plemenitemu angleškemu vitezu Mandenilu, ki pravi, da je prijadral iz Serike (Kitajske) na otok pri Norveški (okoli Azije ali Amerike).«

Po tej poti bi lahko prišli tudi v Indijo, in zato je bila potrebna pomoč danskega kralja. Prvi poskus se je ponesrečil. Nato so pa deset let po smrti Henrika († 1460) poslali novo ekspedicijo v ledeno morje; misel je sprožil portugalski kralj Alfonz V., ekspedicijo je pa opremil danski kralj Kristijan I. Takrat se je prehod res posrečil, in sicer Dance John Scolusu. V angleški listini iz leta 1575., po Nansenu uverovljeni, bremo: »Ta prehod (fretum arcticum) se imenuje ozki preliv ali preliv treh bratov; v njem včasih ni ledu in sicer vsled močnega toka od morja do morja. Na severni strani preliva je bil John Scolus, danski mornar, leta 1476.«

Cornelius Wytfliets piše leta 1597.: »Prvi, ki ima čast odkritelja teh krajev, je Dance John Scolus, ki je leta 1476. objavdal Norveško Islandijo na severu, prišel v ta preliv, ravno pod polarnim krogom, in prispeval na Labrador in v deželo Estoti.« Poročilo o tem potovanju se je žalibog izgubilo, a velik del vsebine, tičote se Isladije in Grnlandije, se je ohranil na zemljevidu Charta marina Olafa Magnusa iz leta 1539 in na pridejnih posebnih zapiskih, v italijanskih in nizozemščini; deloma pa tudi v zgodovini tega pisatelja iz leta 1555.

Pismo kielškega župana Carstena Griba na kralja Kristijana III. 1551 omenja zemljevid danskih kolonij Islandije in Grnlandije, ki je izšel tega leta v Parizu in na katerem je bilo zapisano, da je Islandija dvakrat tako velika kakor Sicilia, ter da sta admirala Panning in Pothorst imela hude boje z grenlandskimi morski roparji. Ta dva admirala je poslal na željo portugalskega kralja dansi kralj Kristijan I. odkrivat dežele v severnem morju. Isto pripoveduje (z majhno izjemo) Olaf Magnus dobesedno. Njegova karta in ona, ki jo omenja Grib, sta imeli gotovo isti vir, portugalsko poročilo. To poročilo je napisal prav gotovo znani odkritelj Joao Corte-Real, ki je bil šel na kraljevo povelje odkrivat »deželo polenovke«, to se pravi, izliv reke sv. Lavrencija. Corte-Real je bil nagrajen za svoje odkritje leta 1474., in Johna Scolusa ekspedicija se je vršila torej 1473 ali 1472 — 1476 je gotovo pisni pogrešek.

O tej zanimivi ugotovitvi bo izdal dr. Sofus Larsen s pomočjo danskega odbora v angleščini opisano knjigo z naslovom: »Odkritje Amerike 20 let pred Kolumbom«. Zanimivo je tudi, da imenuje Wytflietsa Scolusa »Pol-

sedniku Zedinjenih držav Roosveltu. Vidimo v njem vso popolnost modernih hotelskih stavb. 22 nadstropij ima, 1100 sob, 80 metrov je visok. V spomin Roosvelta so opredelili posebno knjižnico. Kdor stanuje od 15. nadstropja više, pride lahko iz vsake sobe na strešni vrt. V 19. nadstropju imajo psi ograjeno ravno streho in se lahko nemoteno podijo okoli. Če se komu kaj zgodi, ga zdravi v hotelu stanjuči živinozdravnik. Če hočeš, najameš lahko celo stanovanje: opremljena soba, jedilnica, navadna soba, tri spalnice s kopalicami, oblačilnica, sobe za služabnico. Denar seveda ne sme biti nobena ovira.

sv Amerikanci in angleški prestolonslednik. Preteklo mesec je bil angleški prestolonslednik ali princ Wales v Ameriki. Amerikanci sicer pravijo, da so najbolj demokratični narod sveta in da se za evropsko naslove niso ne brigajo. Vemo pa, da je največja želja ameriške milijarderke, da bi se poročila s kakšnim angleškim lordom, in prav gotovo bi vsi ameriški poslanci takoj predlagali vpeljavo plemiških in drugih naslovov, če bi bili vedeli, da jim bodo povsod pritrjevali. In bi jim. Zato ni čudno, da je bila vsa Amerika pokoncu, ko je bil princ Wales tam. Natančno so opisali vsako njegovo kretnjo in vsako njegovo besedo. Dama, s katero edino je med potjo v Ameriko na ladji plesal, je postala predmet splošne zavisti in pozornosti ter največja privlačnost za kino operaterje. Amerikanci so bili napram princu že kar preveč vsiljivi, a zanimalju je bilo odkritosrčno. Da to dokazuje, je neki ameriški časopisni urad sestavil knjigo, v kateri so zbrani vsi članki ameriškega časopisa o prinцу in njegovi osebi. Knjiga vsebuje 61.120 zvezkov in sicer edinole o življenju princovem o njegovih zabavah, pojedinah, obleki itd. Knjiga tehta 325 funton, po našu 146 kg! Ta knjiga je pa res tožljka. Izreke je izrezovalo dvaindvajset oseb, nakar so jih zbrali in uredili po vsebinu. Vse je alfabetično sestavljeno. Res velika pozornost!

sv Odkritje tajnosti Tihega oceanu. Po Tihem oceanu jadrajo sedaj ladje ekspedicije Angleškega društva za znanstvene preiskave. Naloge tega društva je, iskati sled za narode, ki so izginili. Ekspediciji je uspeh zagotovljen, zakaj že v panamskih gozdovih so našli ostanke rodu, govorečega angleško narečje iz časa kraljice Elizabete. Ta rod izhaja bržkone od angleških morskih razbojnnikov (piratov), ki so tamkaj živeli v 16. stoletju. Stomilj od panamskega prekopa je odprava naletela na divjaško pleme, ki so skrbno čuvati v gozdu skrit zaklad. Največji uspeh pa je ekspedicija dosegla z odkritjem majhnega zapuščenega otoka v Tihem oceanu, čigar skalnato obrežje skoraj navpično pada v morje. Člani ekspedicije so splezali na približno 300 m visoko steno ter prišli na pusto planino, na kateri so našli celo vrsto spomenikov neznanega naroda, poleg drugega grobne spomenike kaljev. Na spomenikih so odkrili posebne hieroglife, primitivne sohe, majolike in kamenito orožje. Neki član ekspedicije je sporobil dopisniku »Daily Expressa«, da gre tu za kulturno odkritje, ki je nemara najvažnejše v tem stoletju. Spomenike so že poslali na Angleško v preiskovanje obenem z najdenimi kostmi neznanih živali. Ekspedicija je sedaj odjadrala na Kokosove otroke, kjer bode skušala najti zaklad zlatih protov, ki jih je tamkaj pred sto leti zakopalno moštvo angleške jadrnice.

sv Leninov dan. Če poznamo potek francoske revolucije, potem še vidimo, kako natančno jo Rusi posnemajo. V vsem. Prav tako kakor posnema Mussolini v svojih nagonih in krenjih Napoleona. Sedaj so dolöli, da bo dan Lenine smrti, 21. januar, navaden delovni dan, njegovemu spominku bo pa posvečen naslednji dan, 22. januar. To bo isti dan, ko so pod vodstvom Gaponova napravili delavci znani veliki spredel 9. jan. 1905. Kakor vidimo, računajo Rusi že po našem štetju. Nov državni praznik petega julija; ta dan je bila sprejeta ustava sovjetske zveze.

Zanimivosti.

CUDNA KITAJSKA DREVEŠA.

V l. 1869. se je nastanil francoski misjonar po imenu E. David globoko v Kini, v mestu, ki se zove Mon-pim. Ta mje našel drevo, ki ga ni mogel uvrstiti v noben razred znanih dreves, drevo, kakršnega še ni svoj živ dan videl. Posamezne koščke tega drevesa je postal domov v Pariz, ki so predstavljali skoz 30 let edine vzorce čudovitega drevesa. V l. 1897. je našel drugi misjonar, zopet Francoz, po imenu Farges, to drevo na tistem mestu, kjer ga je svoje dni našel njegov prednik, misjonar David. Farges je nabral 37 semen tega nenavadnega drevesa in postal v Pariz slavn semenski tvrdki Maurin de Vilmorin. L. 1906. je same vzklilo, ali prav povedano, od vseh 37 zrn, je pognalo samo eno seme. To je povsem neznano drevo in je bilo imenovano »Davidia involucrata« na čast moža, ki ga je našel. Tedaj se je pa zbuljil med naravoslovcem veliko zanimanje, vsak je hotel imeti njegovo seme doma. Zato je bila ena glavnih nalog Veitchove odprave, prinesi kako dosti tega semena s Kitajskega. Ekspedicija je prodrla v notranjost kitajskih dežel in posrečilo se ji je, da je drevo našla in poslala domov obilo semena. V Combe Wood Nurmy so seme negovali s takim uspehom, da je danes to lepo drevo na navadna prikazan v angleških parkih. Cvete vsako leto, cvetli so po 6 palcev dolgi in 2 do 3 palce široki, ki trepečejo v vzhodu kakor papirnat traki. To čudno drevo je sicer res lepo, ali japonska češnja ima vendar še krásnejši cvet.

KAKO SE JE ZAČEL PAPIRNATI DENAR.

V knjižnici v Heidelbergu se nahaja rokopis iz l. 1487. ob osvojitvi Granade. V tem rokopisu pripoveduje avtor, da grof Tendilla pri obleganju trdnjave Alhame l. 1484. ni imel nobenega denarja več, tako da ni mogel izplačati svojim vojakom določene plače. Ker so vojaki zbog tega postali nezadovoljni, je napisal grof Tendilla na majhne koščke papirja različne številke ter jih razdelil med vojake. Nato je izdal razglas na občinstvo, da bi ta nakazila sprejemalo namesto denarja ter dalo vojakom zanje zahtevano blago. Kdor bi se protivil, je imel biti ostro kaznovan. Čisto naravno je, da je papir čestokrat menjal svojega lastnika, prišel je v promet in kronika pristavlja, da je grof Tendilla kasneje izplnil svojo obljubo in za nakazila izplačal kevan denar. Tako se je torej pričel papirnat denar.

ALUMINIJASTA KOLESATA ZA AVTOMOBILE

Prva je poskusila z njimi londonska omnibus-družba. Kolesa so pol takoj težka kakor ona iz jekla — niso namreč iz čistega aluminijsa, temveč so iz zmesi — in so izvrstno uporabljiva. Doslej so napravili z njimi 50.000 kilometrov, pa niso zaostala prav nič za jeklenimi. So pa za celo polovico cenejša kakor jeklena.

BOLJEVISTIČNA SKUŠNJA.

Mlada deklica, inteligentna, stoji pred komunistično spraševalno komisijo. Zvedeli morajo, kakšnega mišljenja je, in potem ji bodo dali diplomo za učiteljsko službo. Znati seveda ni treba nič, samo, da sem komunističnih nazorov. Prvo vprašanje: »Kaj je vera?« Odgovori so napisani vsi v ročni knjigi, in kandidatinja reče: »Opip za narod.« Drugo vprašanje: »Kaj je Bog?« Odgovor: »Domisljija.« — Predsednik: »Prav dobro, napravili ste skušnjo z odliko.« — »Bog budi zahvaljen,« zdihne deklica in se parkrat pobožno prekriza.

V PREMIŠLJEVANJE.

Vera v sebe samega je vera ateistov. — Ženske ne marajo politike, kvečjemu finančno. — »Kako lepa je ta modrina!« vzklikne mož ob vhodu v »Medro jamos na otoku Capri. «Prava barva za mojo novo obleko,« se oglaši žena. — Kdor misli na en sam cilj, je slep za druge. — Upanje obljubuje, spomin drži. — Mož dolgo premišljuje in vendar ne naredi prav, ženska dela po nagibih in pravo zadene.

TINTORETTOVO ZAKONSKO ŽIVLJENJE.

Slavni italijanski slikar Tintoretto se je imel zahvaliti edinole svoji energični ženi Faustini, hčeri beneškega plemiča M. di Vesco, da je mogel voditi svoje gospodarstvo v tako velikem obsegu kakor je bil vajan. Faustina je bila prav tako varčna in dobra, kakor je bil nje mož lahkomisljen in nereden. Da bi bil umetnik za svoje delo zahteval plati, mu še na misel ni prišlo. Slikal je samo v svoje veselje in zabavo. Čisto pametno je bilo, da je Faustina skrbela, da je prišel v hišo denar in da ni bil precej razmetan. Če je šel mož zdoma, je moral prosliti ženo potrebnega denarja, a ona je zmeraj zahtevala, da ji je povedal za vsak sold, kam ga je dal. Večkrat se je pa dogodilo, da se izdatki niso ujemali z njegovimi navedbami. In tedaj se je Tintoretto redno izgovarjal na berače in ujetnike — saj je med ujetnike štel tudi samega sebe. Tudi za moževno obleko je Faustina vestno skrbela. Gledala je glavno na to, da je bil Tintoretto svojemu štanu primerno oblečen in se ga beneški meščan ni sramoval, posebno je pa še moral paziti, da mu ni dež zmočil obleko.

Gospodarstvo.

Ravnatelj Andrej Zmave:

Proč s šmarnico.

Pri nas je od samorodnih trt zlasti izabela (varieteta labruske) kot modra grozna vrsta še precej razširjena, večinoma v krajih, ki za kaj boljšega niso. Proti trtni uši ni dovolj odporna, zato je nje častilci celo cepijo na ameriške podlage, česar pa nikakor ne zasluži. Tudi bolezni jo napadajo.

Našemu vinarstvu bolj nevarna pa postaja šmarnica (noah), ki je zelo razširjena tudi že po najboljših vinskih okoliših širom naše države in kvari sloves domačih vin. Notar dr. Geršak v Ormožu, drugače zasljen mož, je šmarnico, kakor jo je sam krstil, pred desetletji priporočal in razširjal z neverjetno trdrovratnostjo in nenavadno vztrajnostjo na vzhic resnim svarilom strokovnjakov, ki so pravočasno opozarjali z besedo in peresom na nevarnost, grožečo naši kvalitetni vinski produkcijs. Lahkoverni gospodarji so poslušali Geršaka: šmarnice ni treba cepiti, ne škropiti, ne žveplati, roditi pa tako silno bogato! Razen tega je o pojnost šmarnice večja kot žlahtnih vrst! Iztrezenje prihaja pri mnogih prepozno.

Šmarnica je samorodna trta (direktori produktor) z bujno rastjo, je res izredno rodotvorna, grozdi so precej veliki in natrki (z gostimi jagodami); jagode z debelo kožico ali mekino so zelenkaste do rumenkaste in diščče, njih okus spominja na vrtne jagode, včasi na maline, pa tudi — kakor pravijo — na stenice. To je lastnost vseh ameriških samorodnih trt, ki jih imenuje hrvatski seljak načačno direktori.

Vinski poznavalci odklanjajo šmarnico, ker jim je že nje okus zopern. Malo znano pa je, da povroča večjo opojnost šmarnice metilni alkohol (lesni spiriti), ki je tako nevaren za zdravje, ker je hud strup in se ga poleg etilnega alkohola, ki je v naravnem vnu takож dragocen, vprav v vinu samorodnih trt največ tvari. Priporoča se precepljevanje samorodnih trt z žlahtno trto, predvsem šmarnice, ker — ako je trta sicer zdrava in jaka — prenaša kot podlaga trsno uš naravno vsaj približno tako dobro, kakor necepljenja.

Vsemu temu je napravil za bodoče konec zakon od leta 1923, ki prepoveduje razmnoževanje in sajenje samorodnih trt. Zato proč s šmarnico!

Ogrski železniški blagovni tarif

V Belgradu zborujejo komisije radi sklenitve tarifne pogodbe z Ogrsko, radi česar bo novi blagovni tarif, ki je stopil dne 1. julija t. l. na Ogrskem v veljavo, gotovo zanimal naše trgovske kroge. V novem ogrskem tarifu se računa tovornina na podlagi zlate valute (zlatih kron). Dosedanja blagovna klasifikacija se je popolnoma spremenila. Brzovozne pošiljke se dele v razrede A, B, C, D in E. Vsaki brzovozni razred se razdeli še v 3 podrazrede in sicer podrazred a) pri oddaji od manj kot 5000 kg, podrazred b) pri oddaji od najmanj 5000 kg, podrazred c) pri oddaji od najmanj 10.000 kg. V kateri brzovozni tarifni razred blago spada, je razvidno iz blagovne klasifikacije. Dosedaj so se delile brzovozne pošiljke v navadne, znižane in posebno znižane in je bilo vseeno, če se je oddalo 10 kg, 1000 kg, 5000 kg ali 10.000 kg, medtem ko so tovorninske postavke v novem blagovnem tarifu pri večji oddaji znatno cenejše. Pri oddaljenosti na 100 km znaša tovorninska postavka n. pr. za meso, sveže ali prekajeno pri oddaji od manj kot 5000 kg po razredu B-a 326 vinarjev, pri najmanj 5000 kg po razredu B-b 261 vinarjev in pri najmanj 10.000 kg po razredu B-c 217 vinarjev za 100 kg. — Pri nas se računa tovornina pri brzovoznih pošiljkah brez ozira na težo, če je pod 5000 kg, 5000 kg ali 10.000 kg vedno po enaki postavki, radi česar je nova ogrska tarifa v primeri z našo veliko cenejša. — Tovorne pošiljke se dele kot kosovno blago v razredu I, II, III, IV in V, in kot vozovne pošiljke v razredu 1 do 18 na podlagi teže in v razredu 19 in 20 na podlagi tovorne površine vagona. Razredi za vozovne naklade se dele še v 3 podrazrede in sicer: podrazred a) pri oddaji od najmanj 5000 kg, podrazred b) pri oddaji od najmanj 10.000 kg, podrazred c) pri oddaji od najmanj 15.000 kg za vagon ali tovorni list. Razred 19 se deli tudi v 2 podrazreda: a) za odpremo konj, mul in oslov, b) za odpremo rogate živine, prašičev in drugih malih živali. Razred 20 za odpremo prosto oddane perutnine s 4 podrazredi: a) pri uporabi navadnega voza ali 1–2 etaž, b) pri uporabi 3–4 etaž, c) pri uporabi 5–6 etaž, d) pri uporabi 6 ali več etaž. Uvrstitev tovornega blaga v tarifne razrede kot kosovno blago, vozovni nakladi se razvidi iz blagovne razpredelitve. Pri naših državnih železnicah se dele tovorne pošiljke še vedno po avstr.-ogrskem in bos.-herc. železniškem blagovnem tarifu, del I, oddelek B od 1. jan. 1918 v sledišči razrede: razred I (normalni razred), razred II, razred vozovnih naklad A, B, C, specijalni tarifi 1 in 3 in po tarifu, del II v izjemne tarife od I–XXIII. Pri nas nimamo tovorninskih postavk za pošiljke nad 10.000 kg in se računa tovornina n. pr. za 15.000 kg ravnotako kot za 10.000 kg.

Tržno poročilo.

Ljubljana, 17. septembra.

Lesni trg. Akoravno vpliva valovanje dinarja in lire zelo neugodno na naš izvoz in se je radi tega napravilo zadnje dni le bore malo zaključkov, zanimanje za naš stavbeni les posebno s strani Italije nikakor ni ponehalo, nasprotno je postal živahnejše, nego je bilo pred dobrim tednom, kar znači, da so se naši sosedji že precej navadili na naš trg, na drugi strani pa je porast našega dinarja vplivala tudi na cene v sosedni Avstriji in upati je, ko se dinar vsaj nekoliko ustali, da se bodo cene pologoma izenačile.

Italija se slejko prej zanimala še vedno za blago III. in monte vrste ter je povpraševalo po I. in II. malenkostno.

Izredno veliko povpraševanje je pa po hrastovih frizah, ki se dobro plačujejo do Lit 450 in več za 1 kub. m ter po parjenih bukovih plohih dimenzijs od 2 m dolžine naprej ter debelin 27 mm in od 38 do 100 mm.

Kupčija s testoni je skrajno slaba in je nemogoče, da bi zaenkrat producenti prišli na svoj račun.

Dosti zaključkov se je napravilo za bukovo oglje, ki pa mora biti seveda kosovno, lepo žgano in dobro suho, ker je znano, da so italijanski kupi glede prevzema oglja grozni šikaneri.

Najživahnejši izvozni predmet tvorijo bukova drva, ki so zadnji čas v ceni zelo porasla.

Zal, da radi dosedanjih previšokih prevoznih tarifov ne moremo priti v tesnejše trgovske zveze z grškimi uvozniki lesa, ki se zadnje čase zelo trudijo priti z nami v rednejše poslovne zveze. Naše sosednje države tekmujejo med seboj, kako bi izvozni industriji in trgovini čim bolj ugledale pot in ji gredo posebno na roke s tem, da znižujejo železniške tarife, tako ima Avstrija z Italijo takozvani »Jadranski tarif«, Češka pa je napravila zadnje dni z Avstrijo takoimenovani »Zvezni tarif«, ki bo usmeril češki izvoz za Trst preko Avstrije in Trbiža. Mi bomo pri tem izgubili sčasoma tranzitni promet, obenem pa bo naši industriji in trgovini onemogočeno uspešno se uveljaviti, ker ne bo vzdržala avstrijske in češke konkurenco.

Na koncu moramo omeniti, da se še vedno najdejo elementi, ki brez vsakega povoda kršijo solidarnost, se ne brigajo za dosedanje običaje, še manj pa za uance ljubljanske borze ter delajo še vedno skele z italijanskimi trgovci za trame, akoravno so tesani v polnih merah, v reduciranih merah, posebno se v tem odlikujejo veleposestniki tujega pokoljnega, ki se na žalost naši narodni industriji in trgovini vedno bolj špirijo in bi ji radi izpodnesli tla. Tej gospodi bodi na tem mestu povedano, da bomo že še našli sredstva, da jo napravimo pohlevnejšo in naj ne misli, da je že vseh dni konec. Ne škodujemo s takim postopanjem samo nam izvoznikom, nego tudi solidnim italijanskim uvoznim tvrdkam, katerim delajo kakor nam umazano konkenco.

Jajca. Izvoz jajc na tržišča postaja zadnje vedno slabši, čeprav so se cene dvignile na 1.70–1.90 Din po komadu. Ta cena je z ozirom na inozemske cene očitnočno previšoka. V inozemstvu cene popuščajo posebno radi tega, ker narašča dovoz jajc iz Italije in Bolgarije. Cene v Švici se gibljejo od 240–245 švicarskih frankov za zabolj (1440 kosov).

* * *

g Ponarejene ameriške novčanice. — Belgrajsko poslanstvo Združenih državjava, da so se te dni pojavile v prometu ponarejene ameriške novčanice od 10 in 100 doljarjev.

g Davek na poslovni promet izkazuje za mesec julij povišanje za 1.731.723.61 dinarjev nasproti tozadovni postavki v proračunu. Mesto proračunske julijiske postavke Din 16 milijonov 666.666.66 znašajo dohodki Din 18 milijonov 308.400.27.

g Anketa o izboljšanju živinoreje. Poljedelsko ministrstvo je sklicalo za 1. november t. l. sestanek živinorejskih strokovnjakov iz cele države. Na anketo je pozvanih okoli 20 naših znanih strokovnjakov, ki bodo razpravljali o vseh vprašanjih, ki se tičejo izboljšanja naše živinoreje. Nadaite bodo razpravljali

o edinstvenem načrtu zakona za izboljšanje živinoreje.

g Ugodna ponudba tuje tvrdke. — Neka francosko-belgijska tvrdka, ki poseduje tvorino za izdelovanje in popravljanje vagonov, lokomotiv ter raznih poljedelskih strojev, je predlagala naši državi, da svojo tvorico prenese v našo državo pod pogojem, da jo seveda dotična tvrdka eksplotira naprej. Vendar pa radi vladne krize še ni padla definitivna odločitev, upati pa je, da bo ponudba sprejeta.

g Uzance zagrebškega kliring instituta. — Dne 14. t. m. je zagrebški borzni svet končno veljavno redigiral uzance za klirinški institut in jih sprejel. Lokali klirinškega instituta se nahajajo v zgradbi Slavenske banke.

g Otvoritev železniške proge Ljutomer–Ormož. — Predvčerajšnjim je odšel prvi tovorni vlak iz Ljutomera v Ormož. S tem je proga dovršena. Vendar se bo svečana otvoritev vršila šele začetkom novembra t. l.

g Krize češkoslovaške železne industrije. — Praška železna industrija d. d. je dala pogasti zadnje štiri plavže v Kraljevem dvorcu pri Pragi. Od plavžev v Kladnju se nahajata samo še dva v obratu.

g Nov denarni sistem v Nemčiji. — Z 11. oktobrom t. l. je stopil v veljavo nov zakon o bankah in o denarnem sistemu v Nemčiji. Po tem zakonu je zakorsko plačilno sredstvo Reichsmark, ki ima vrednost bilijona papirnatih starih mark. Stari bankovci bodo služili za plačilna sredstva do časa, ko bodo izdali nove bankovce. Isto velja za rentne marke, katerih vrednost je enaka oni nove Reichsмарke.

g Obtok bankovcev v Poljski. — Izkaz emisijske banke na Poljskem »Bank Polska« navaja za 30. september t. l. obtok bankovcev v znesku 480.4 milijonov zlatov.

g Notranje posojilo v znesku več miliard v Franciji. — V slediščem mesecu t. l. bo razpisala francoska vlad notranje posojilo v znesku 3–4 milijarde frankov. Poleg tega se sedanji francoski finančni minister Clément pogaja z nekim ameriškim konzorcijem, kakor tudi z Morganovo banko glede zaključitve zunanjega posojila v Ameriki.

Rorze.

7. oktobra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 3.0750–3.1050, 3.1035 do 3.1335, London 317–320 (318–381), Newyork 69.90–70.90 (70.35–71.35), Pariz 3.70–3.75 3.6550–3.7050, Praga 2.0910–2.1210 (2.1050 do 2.1350), Dunaj 0.098850–0.100850 (0.10 do 0.1020), Curih 13.57–13.67 (13.65–13.75), Bukarešti 68.8750–69.8750. — Tendenca slabna, blaga dovolj na razpolago.

Curih. Belgrad 7.35 (povpraševanje 7.35), Budimpešta 0.0068 (0.006750), Berlin 1.24 (1.23), Italija 22.75 (22.70), London 23.41 (23.39), Newyork 521.25 (521), Pariz 27.35 (26.95), Praga 15.50 (15.4750), Dunaj 0.007350 (0.007350), Bukarešti 2.8250 (2.7750), Sofia 3.80 (3.80).

Dunaj. Devize: Belgrad 1006, Kodanji 12.080, London 318.300, Milan 3089, Newyork 70.935, Pariz 3730, Varšava 13.600. Valute: dolarji 70.460, angleški funt 316.500, francoski frank 3085, lira 3070, dinar 997, češkoslovaška kruna 2100.

Praga. Devize: Lira 147.75, Zagreb 47.95, Pariz 178.25, London 152.30, Newyork 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921. 62 (blago), Celjska posojilnica d. d., Celje 208 (denar). Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225–233, Merkantilna banka, Kočevje 124–128, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 919 (denar), Slavenska banka, Zagreb 94 (blago), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 130–148, Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana 375–380 (zaklj. 375), Združene papirnice Vevče 112–120, 4 in pol odstotni zastavni listi Kranjske deželne banke 17 (blago).

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, 107, do 108, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 56, Jugoslavenska banka, Zagreb 102–104, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 215, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 915, Slavenska banka, Zagreb 88, Dioničko društvo za eksplotacijo drva, Zagreb 93–95, Hrv. slav. d. d. za ind. secerja, Osijek 735, Našica 60, Narodna šumska industrija 75, Guttman 680, Slavonija 78–79, Trboveljska premogokopna

družba, Ljubljana 385–395, 7 odstot. drž. inv. posojilo 63, Vojna odškodnina 118–118.50.

Dunaj. Alpine 327.000, Greinitz 139.000, Kranjska industrijska družba 650.000, Trboveljska družba 424.500, Hrvatska eskomptna banka 141.000, Leykam 106.800, Hrvatsko-slav. dež. banka 56.000, Avstrijske tvornice za dušik 160.000, Gutmann 400.000, Mundus 780.000, Slavek 200.000, Slavonija 64.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: smrekovi in jelovi hlopi, 4 m dolžine, 25–60 prem., fco nakladal postaja 305, hrastovi, napol suhi plohi, 2 in 3 m dolžine, 80–100 mm, od 20–50 cm širine, fco meja 1225, bukovi kriji, sveži, od 2.25 m naprej, do 25 cm prem. napr. Ia, fco Fiume 400, deske III, fco meja 520, hrastovi frizi 6, 7, 8, fco meja 2 vag. 1500, 1520, zaklj. 1500, oglje Ia, vilano, fco meja 115. — Žito in poljski pridelek: pšenica domača, fco Ljubljana 380, pšenica bačka, par. Ljubljana 430, koruza bačka, par. Ljubljana 330, koruza v storžih, bačka, par. Ljubljana 320, laneno seme, par. Ljubljana 685, pšenična moka št. 0, Cantavir, bačka, fco Ljubljana 605, pšenična moka št. 0, Palanka,

Zahvala.

Za srčne dokaze sočutja ob smrti našega očeta oziroma starega očeta in tista, gospoda

Antona Šemè

poštnega poduradnika v pokoju

in za številno zadnje spremstvo, izrekamo vsem našo najiskrenježo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo gospodom zastopnikom poštne direkcije ter gospodu načelniku in osojbu glavne pošte, kakor tudi gospodom profesorjem in učiteljem, ki so pokojnika počastili na zadnji poti.

Ljubljana, dne 18. oktobra 1924.

Zaluboči rodbini: Šemè - Röthl.

Marzer

kanarčki, izvrstni pevci, (Edelroller) kakor tudi plemenske samice imam na prodaj.

Drago Kramaršič

Ljubljana 7, Kavška cesta 193.

Revma, protin, trganje v ledjih!

Dolgoletna zdravniška izkušnja uči, da se z mojim, v celi Evropi razširjenim sredstvom, oblažujejo in ozdravljajo boležine revme in protina v mišicah in sklepih ter da se napadi pojavljajo vedno redkeje tako, da končno popolno prenehajo. — Pri zdravljenju protina in revmatizma dosega se vsapeh z mojim zdravilom s pomočjo topelj se sestavin, ki se nahajajo v njem in katere pomagajo izločevati sostavine iz obolenih telesnih delov in osvobojujejo telo boležin. — Imam tisoče priznanj iz zdravninskih in bolniških krogov, ki soglasno potrjuje veliko korist mojega domačega zdravljenja. — Naročite si takoj moje

navodilo za zdravljenje

Brezplačno! Boste mi hvaležni! Brezplačno!

Pišite takoj na

August Märzke, Berlin — Wilmersdorf

Bruchsalerstrasse 5. — Odd. 303.

Prvovrsten**laneni firnež****in laneno olje**

Izdružno

tovarna ZABRET & Komp., Britoi pri Kranju.

Najstarejša tovarna te vrste v Jugoslaviji.

Telefon interurban: KRAJN 29.

Najfinejše**laneno olje**

Na zahtevo se pošljejo vzorec.

Cvetličarna

Ant. Bajec

Pod trančo Ljubljana

Poročni in godovni šopki, nagrobeni venči, trakovi z nap.si.

15 letno jamstvo

Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le Stoewer za rodbinsko in obrtno rabe.

ZALOGA

L. BARAGA, LJUBLJANA
SELENBURGOVA ULICA 6/1

V kavarni „Central“ v Celju

vsič večer prvovrstni umetniški koncert pod vodstvom g. VESEL-MILERJA, umetnika na cosih. — Vsako nedeljo in praznik pos. Čačankica s koncertom od 4 do 7 zvezd.

Inserirajte v „Slovencu“**Izdelava zrcal** **Brušenje stekla**
Vdelava stekla v kovinasto pločevino
Graviranje in matiranje stekla

V stalni zalogi

stekla za izložbena okna ter za automobile in kočije

Zaloga stekla v raznih barvah za cerkvena okna

Tovarna za izdelovanje zrcal in brušenje stekla

Centrala: BEograd — A. ŠPILJAK

Lastnik: Ivan Vrhovec, Ljubljana, Za gradom 9

Izvršenje zemljanih radova za proširenje stanice Brod.

Direkcija Državnih železnica u Subotici na temelju rešenja Ministarstva Saobraćaja br. 15.851 od 5. jula 1924 godine, i u smislu članova 86—98 Zakona o Državnom Računovodstvu raspisuje na dan 4. NOVEMBRA 1924 godine

drugu ofertalnu licitaciju

za izvršenje zemljanih radova od 25.000 m³ za proširenje stanice Brod.

Kaucija od 25.000 Din odnosno 50.000 Din za strane državljane polaže se na kasi Direkcije Državnih železnica u moneti predviđenoj po čl. 88. Zakona o Državnom Računovodstvu najdalje do 10 časova pre podne na dan licitacije.

Propisno taksirane ponude u zapečaćenom zavodu sa oznakom spola: »Ponuda za izvršenje zemljanih radova za proširenje stanice Brod od ponuđača N. N.« predaju se najkasnije do 11 časova Gradjevinskog Odelenju Direkcije (Trg. Vojvode Putnika br. 9, II. sprat, vrata br. 9).

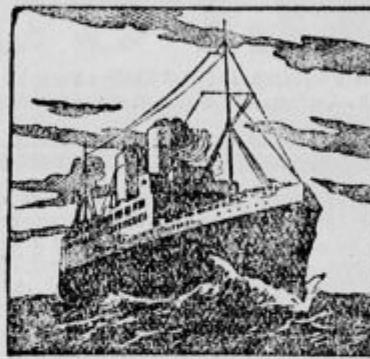
Pravo za licitaciju imaju samo ona lica i tehnička preduzeća, koja podnesu uverenje o prijavi preduzimačke radnje za ovu godinu, kao i uverenje o tome da su platila porez za tekuće tromeseće.

Zastupnici ponuđača pripuštiće se licitaciji, ako imaju pismeno punomoćje, da ih mogu na ovoj licitaciji zastupati.

Planovi, obrazac ponude i predračuni troškova, opšti i tehnički uslovi mogu se videti i po ceni od 5 dinara nabaviti svakog dana za vreme zvaničnih časova u Gradjevinskom Odelenju Direkcije.

Naknade ili telegrafskim putem podnete ponude neće se primiti.

IZ DIREKCIJE DRŽ. ŽELEZNICA u SUBOTICI, Br. 37.257/1924.

Royal Mail Line

Kr. angleška
poštno-parobrodna linija.

General. zastupstvo za kraljevino SHS;

Zagreb

Trg I. Štev. 17.

Redni potniški promet
Hamburg—Cherbourg—Southampton v Novi Jork in Kanado

Cherbourg—Liverpool—Southampton v Južno Ameriko

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo.

Odprava potnikov 1, 2, 3. razreda, — Kabine 3. raz. z 2 in 3 posteljami Udenost — Sigurnost — Bračna

Pod zastopstva:

Beograd, Karagjergjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolo-dvorska 26. — Vel. Bečkerek, Kralja Aleksandra 4.

Brzojavni naslov za vse gornje podzastopstva „ROYMAILPAC“.

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Črno goro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gružu.

Naslov za brzojavke: Prometna banka.

Dopisovanje v vseh jezikih.

Pozor! Pohištvo Pozer!

PO ZNIZANI CENI se prodaja: moderne spalnice, jedilnice, kuhinje, pisalne mize amerikanskega sistema in drugo pohištvo. Sprejemajo se naročila. — ANDREJ KREGAR, strojno mizarstvo, Vižmarje — Št. Vid nad Ljubljano — Zaloga nasproti postaje Vižmarje. 2850

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO cikorijo.

Izvrsten pridatek za kavo.

Objava.

V petek dne 24. oktobra 1924 ob 2. uri popoldne se bo v skladišču Zadružne zveze na kolodvoru v Celju na javni dražbi prodalo 10.712 kg baškega, nekaj polkvarjenega OVSA. Izkljucna cena je Din 2.95 po Netto za kilogram. Interesenti se vabijo. — Celje, 16. oktobra 1924.

Avgust Drukar, notar.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10

(v lastni palači vis à vis hotela „Union“).

Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čekovnega urada za Slovenijo štev. 11.945, v Zagrebu štev. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.

Ekspozitura: BLED.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščeni prodajalec srečk Drž. razr. loterije.